

Provincie Overijssel
De heer [REDACTED]
Postbus 10078
8000 GB ZWOLLE

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

[REDACTED]
telefoon [REDACTED]
[REDACTED]@overijssel.nl
Zaaknummer 5784048

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
04.08.2020	2020/0216281	4	3 april 2020	-

Onderwerp: Besluit Wet natuurbescherming – onderdeel Natura 2000- gebieden

Geachte heer [REDACTED]

U heeft een aanvraag om een vergunning op grond van de Wet natuurbeschermingswet – Natura 2000-gebieden (verder Wnb – Natura 2000-gebieden) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 3 april 2020¹ ontvangen. De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd². Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze vergunning. De aanvraag betreft tijdelijke werkzaamheden ten behoeve van aanpassing van het kruispunt Oldenzaalsestraat (N733) – Lossersestraat (N732), waardoor gedurende een aantal weken het verkeer wordt omgeleid via de N737 (Weeseloseweg) en de N731. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij verlenen u een vergunning³ voor het project 'Kruispuntaanpassing Oldenzaalsestraat – Lossersestraat' te Enschede.

De volgende stukken maken onderdeel uit van deze vergunning, voor zover niet in strijd met de voorschriften:

- [REDACTED] 27 mei 2020. Rapport Ecologische beoordeling reconstructie kruispunt N732-N733. Ecologische beoordeling van de effecten van stikstofdepositie. Versie 2.0. Referentie BG4583.F2.0 (EDO-kenmerk 2020/0153316).
- Resultaten verschilberekening AERIUS-calculator van 18 mei 2020 Autonom – kruispuntaanpassing met kenmerk S4uze4ezZrAY (EDO-kenmerk 2020/0153317).

De vergunning wordt verleend voor de periode vanaf inwerkingtreding van dit besluit tot uiterlijk 31 december 2020.

Voorschriften

Wij verbinden aan de vergunning voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

¹ EDO-kenmerk 2020/0104008

² EDO-kenmerk 2020/0153312 en 2020/0168803

³ Op basis van art. 2.7, tweede lid Wet natuurbescherming

Toetsing Soortenbescherming

Er is geen ontheffing voor beschermde soorten nodig. Uit de stukken bij de aanvraag blijkt, dat de werkzaamheden worden uitgevoerd in overeenstemming met de gedragscode 'Provinciale infrastructuur'. Het gaat om een goedgekeurde gedragscode door het ministerie van LNV.

Motivering van ons besluit

De motivering voor ons besluit voor het onderdeel Natura 2000 is in bijlage 2 (overwegingen Natura 2000) weergegeven.

Leges

U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁴.
De verschuldigde leges zijn:

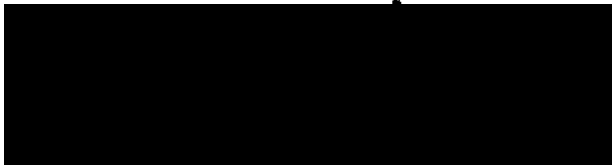
Artikel Code	Artikel omschrijving	Leges bedrag
7.2.2	WNB aanvraag overige activiteiten in/nabij N2000-gebied	
Totaal leges		€ 2.179,00

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Tot slot

Heeft u nog vragen naar aanleiding van deze beslissing, dan kunt u bellen met [REDACTED] Zij is te bereiken via telefoonnummer [REDACTED]

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,

Henk Vrielink
teamleider Publieke Dienstverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Bijlage bij het besluit, AERIUS berekeningen projecteffect, AERIUS-kenmerk S4uze4ezZrAY
Bijlage 4	Gebiedsbeschrijving en instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebieden 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen'.

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Enschede;

⁴ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u naar de rechter, als u belanghebbende bent.

U kunt beroep instellen als u belanghebbende bent, en:

- a. u een zienswijze tegen het ontwerpbesluit heeft ingediend,
Of:
- b. het u in redelijkheid niet kan worden verweten dat u geen zienswijze heeft ingediend,
Of:
- c. u bezwaar heeft tegen de wijzigingen die zijn aangebracht in het besluit, ten opzichte van het ontwerpbesluit.

Stuurt u dan een beroepschrift naar de Rechtbank Overijssel. Deze rechter kijkt dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw beroepschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw beroepschrift. Die eisen zijn:

- 1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. U doet een kopie van ons besluit bij uw beroepschrift zodat de rechtbank weet om welk besluit het gaat.
- 2. U zegt waarom u het niet eens bent met ons besluit.
- 3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw beroepschrift.
- 4. U verstuurt het beroepschrift op tijd. U moet het beroepschrift versturen binnen zes weken na de datum waarop wij het besluit ter inzage hebben gelegd.

Uw beroepschrift kunt u op 3 manieren versturen.

- 1. Met de post naar: Rechtbank Overijssel, Afdeling bestuursrecht, postbus 10067, 8000 GB Zwolle.
- 2. Met een faxbericht. Het faxnummer van Rechtbank Overijssel is: 088 - 361 0061
- 3. Via internet. U gebruikt daarvoor het digitaal beroepschriftformulier van de rechtbank. Het formulier vind u op www.rechtspraak.nl.

BIJLAGE 1 – VOORSCHRIFTEN

Moet u volgens voorschriften iets melden of contact opnemen met het bevoegd gezag?

Geeft u altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (2020/0146392). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek bestemd is. Het **Overijsselloket** is bereikbaar via de telefoon onder nummer **038 499 88 99** of via het e-mailadres meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij het melden ook uw contactgegevens aan ons door?

Aan de vergunning Natura 2000-gebieden zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze vergunning is alleen geldig voor (medewerkers van) de vergunninghouder of haar rechtsoptvolgers of in opdracht van de vergunninghouder handelende (rechts-)personen. De vergunninghouder of haar rechtsoptvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze vergunning.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden dient u ons over de startdatum te informeren door een e-mail te sturen naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief het 06-telefoonnummer van de contactpersoon;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
 - het kenmerk van deze beschikking (2020/0146392).
3. Als de vergunninghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, voorgeschreven middelen, de werkwijze of voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Voor deze wijzigingen moeten opnieuw de effecten op de instandhoudingsdoelen van het betrokken Natura 2000-gebied beoordeeld worden. Alleen na toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem voor overleg contact op met het meldpunt.

Uitvoering

4. De werkzaamheden ten behoeve van de kruispuntaanpassing N373-N372, en de wijze waarop het verkeer wordt omgeleid via de N373 en de 371 worden uitgevoerd conform de uitgangspunten van de in bijlage 3 van dit besluit opgenomen AERIUS-berekening. Dit houdt in dat de omleiding van het verkeer in verband met de kruispuntaanpassing langs zowel de N373 als langs de N371 beperkt is tot maximaal twee weken.

Voor de behandeling van uw beroep betaalt u een bedrag. De hoogte van dit bedrag kunt u vinden op de hiervoor genoemde website. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor vragen belt u met de Informatiebalie Rechtbank Overijssel: 088 - 361 5555.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u beroep instelt bij de rechtbank treedt ons besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte beroepsprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor vragen belt u het hierboven genoemde telefoonnummer.

Overwegingen bij het besluit**Bijlage 2**

Het besluit bestaat uit de vergunning en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluit en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	7
A1	Vergunningaanvraag	7
	A1.1 Beschrijving van de activiteiten	7
	A1.2 Doel project 'Kruispuntaanpassing N733 - N732'	10
	A1.3 Periode	10
	A1.4 Onderliggende documenten	10
	A1.5 Aanvullende gegevens	11
A2	Bevoegdheid	11
	A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	11
A3	Procedure	11
	A3.1 Overeenstemming andere provincie	11
	A3.2 Adviesverzoek aan gemeente	11
	A3.3 Relevante overige besluiten	11
	A3.3.1 Ontheffing soortenbescherming is niet nodig	11
	A4.1 Wettelijke regels	12
	A4.2 Provinciaal beleid	12
A5	Vergunningplicht	12
B	TOETSING NATURA 2000-GEBIEDEN	13
B1	Inhoudelijke beoordeling	13
	B1.1 Toetsing effectbeoordeling aanvraag	13
	B1.1.1 Mogelijk optredende effecten	13
	B1.1.2 Beschrijving van de effecten in de aanvraag	15
	B1.1.2.1 Algemene onderbouwing effecten van tijdelijke stikstofdepositie	15
	B1.1.2.2 Onderbouwing stikstofeffecten per Natura 2000-gebied	15
	B1.1.2.3 Eindconclusie effecten aanvraag	29
	B1.1.2.4 Verlaging verkeersintensiteit door coronacrisis	29
	B1.1.3 Toetsing van de effectenbeoordeling	29
	B1.2 Toetsing verzachtende maatregelen	32
	B1.2.1 Beschrijving mitigerende maatregelen in de aanvraag	32
	B1.2.2 Toetsing verzachtende maatregelen (mitigatie)	32
	B1.3 Cumulatieve effecten	33
	B1.3.1 Beschrijving cumulatieve effecten in de aanvraag	33
	B1.3.2 Toetsing cumulatieve effecten	33
	B1.4 Toetsing overige vereisten	33
	B1.5 Eindconclusie toetsing	33

B2	Zienswijzen	34
	B2.1 Bespreking van ingediende zienswijze	34
C	SLOTCONCLUSIE NATURA 2000-GEBIEDEN	34

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Vergunningaanvraag

A1.1 Beschrijving van de activiteiten

Het kruispunt van de provinciale weg N733 (Oldenzaalsestraat) met de N732 (Lossersestraat – Noord Esmarkerrondweg) geeft problemen in de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid.

Het kruispunt verbindt verkeer naar Losser en Enschede Oost (via de Noord Esmarkerrondweg/Stokhorst en 'binnendoor' naar het Euregio bedrijventerrein). Deze laatste verbinding is een T-aansluiting van de Lossersestraat op de N733, waarna de Noord Esmarkerrondweg weer op de Lossersestraat aantakt. Met name deze laatste aansluiting van en naar de Noord Esmarkerrondweg geeft problemen in de verkeersafwikkeling en verkeersveiligheid.

Figuur 1. Weergave van kruispunt van de provinciale weg N733 (Oldenzaalsestraat) met de N732 (Lossersestraat – Noord Esmarkerrondweg) (Bron: Royal HaskoningDHV, 2020).

Het kruispunt van de N732-N733 wordt nu aangepast om de doorstroming en verkeersafwikkeling te verbeteren. Hiervoor heeft provincie Overijssel een pakket maatregelen opgesteld, waaronder het rechtstreeks aansluiten van de Noord Esmarkerrondweg op de N733, het plaatsen van nieuwe verkeerslichten en de aanleg van een nieuwe fietsstructuur. Door deze aanpassingen zal het kruispunt moeten worden afgesloten, waardoor het verkeer moet worden omgeleid via de N373 en de N371.

Wijzigingen aanvraag en uitwerking varianten

Op 26 mei 2020 hebben wij aanvullende gegevens ontvangen en is de aanvraag gewijzigd. De gewijzigde aanvraag betreft uitsluitend nog de kruispuntreconstructie. Het geplande onderhoud op de N732 (Lossersestraat) maakt geen onderdeel uit van deze aanvraag. Werkzaamheden ten behoeve van onderhoud en beheer behoren tot het bestaande gebruik en functie van de betreffende weg en hoeven daarom niet als een nieuw project te worden beoordeeld op vergunningplicht. Hiermee is de omleiding van het verkeer via de N371 teruggebracht van 4 naar 2 weken. De AERIUS-berekeningen zijn hierop aangepast. Daarnaast is op 11 juni 2020 per mail verzocht om verlenging van de vergunningtermijn van het betreffende project tot uiterlijk 31 december 2020.

In een eerder stadium, nog voor deze aanvraag, zijn tevens meerdere varianten en scenario's uitgewerkt voor uitvoering van dit project, om de stikstofemissies terug te brengen, en hiermee de depositie op de omliggende de Natura 2000-gebieden.

Hierbij is de periode voor het omleiden van verkeer via de N373 ook teruggebracht van 4 weken naar 2 weken. Dit heeft geleid tot een halvering van de depositie op het Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer', dat hier vlak langs deze omleidingsroute ligt.

Varianten die ook zijn onderzocht maar niet succesvol bleken zijn:

- Snelheidsverlaging op de A1 van 130 naar 100 km/u
Verlaging op Lonnekermeer 0,38 mol/ha/jr. Deze ruimte is onvoldoende. Daarnaast mocht bij nader inzien deze ruimte ook niet voor het project worden gebruikt, omdat deze al voor de landelijke grote projecten werd ingezet.
- Vrachtverkeer dat nu gebruik maakt van de N733 voor 70% omleiden via de A1
Dit blijkt weinig effect te hebben op Lonnekermeer omdat de huidige route op grote afstand ligt van het Lonnekermeer.
- Inzet modern materieel of mogelijk elektrisch aangedreven materieel
De basisberekening is uitgevoerd zonder inzet van materieel. Dit levert geen verschil op in vergelijking met de berekening met inzet van materieel. Dat er geen effect optreedt, wordt veroorzaakt door de afstand tussen de projectlocatie en de Natura 2000-gebieden.

Uitgangspunten stikstofberekeningen

Voor de aanpak en uitgangspunten voor de stikstofberekeningen met AERIUS Calculator is onderscheid gemaakt tussen de berekening van de stikstofdepositie vanwege de inzet van het materieel tijdens de kruispuntaanpassing en vanwege het verkeer over de tijdelijke omleidingsroutes.

Uitgangspunten voor inzet materieel/mobiele werktuigen tijdens kruispuntaanpassing

De uit te voeren werkzaamheden, eenheden en hoeveelheden zijn gedetailleerd beschreven in de aangeleverde Standaardsystematiek voor Kostenramingen (SSK)⁵. Op basis hiervan is een inschatting van de inzet van het materieel (uren en ritten) gemaakt en is het bijbehorende maximale vermogen bepaald. De inzet van het materieel is gebaseerd op de te verwerken hoeveelheden en de capaciteit van het materieel op basis van ervaringen bij vergelijkbare projecten. Hiermee is vervolgens een emissiemodel opgesteld. In dit emissiemodel zijn de NO_x-emissiefactoren van de mobiele werktuigen overgenomen uit de standaardemissies voor dit materieel uit de AERIUS-database.

Uitgangspunt is dat het materieel voor de werkzaamheden niet ouder is dan 9 jaar en hiermee voldoet aan de euronormen fase IIIb⁶.

Uitgangspunten vrachtverkeer

Voor de emissies van de vrachtwagens voor aan- en afvoer van onder andere grond, zand en asfalt is in AERIUS Calculator één rijroute tussen de rijksweg A1 en de projectlocatie opgenomen. Vanaf de rijksweg A1 wordt dit verkeer geacht te zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld, omdat het verkeer zich in hoeveelheid, snelheid, rij- en stopgedrag niet meer onderscheidt van het overige verkeer dat op deze rijksweg rijdt.

De vrachtwagens die gebruikt worden voor aan- en afvoer van diverse materialen, zijn ingevoerd in AERIUS Calculator. Voor de bepaling van de NO_x-emissie wordt daarmee gebruik gemaakt van de emissiefactoren zoals deze in AERIUS Calculator opgenomen zijn (factsheet AERIUS "Wegverkeer - emissiefactoren standaard"⁷).

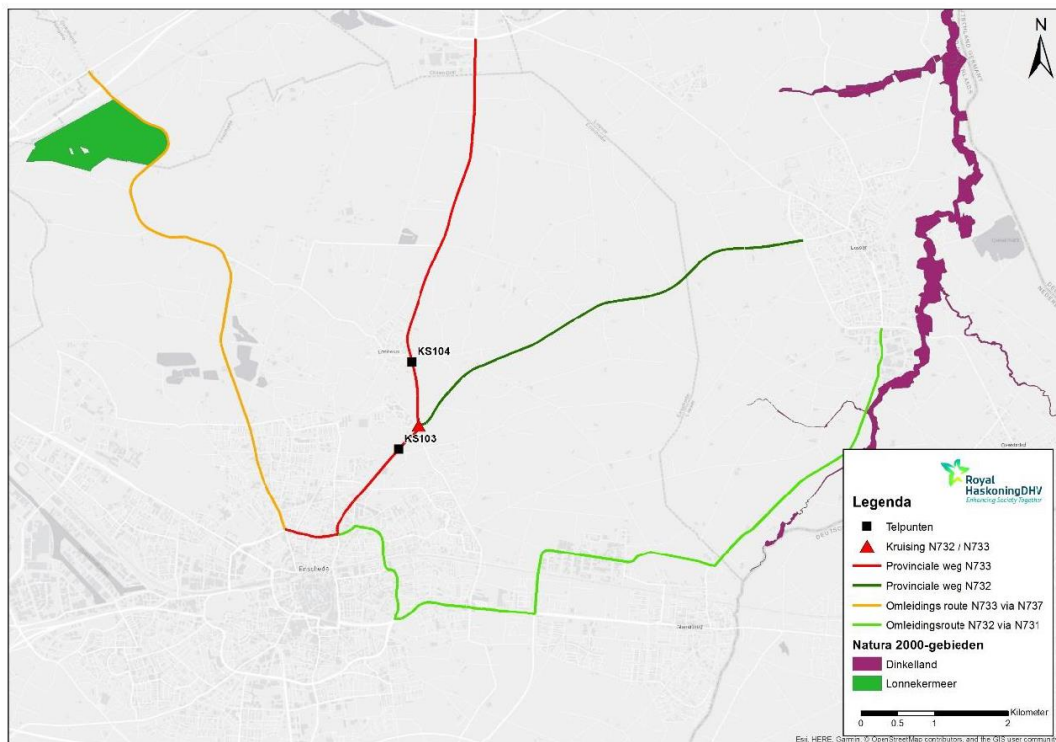
Uitgangspunten voor verkeer via tijdelijke omleiding

Uitgangspunt in de aanvraag is, dat voor de kruispuntaanpassing de provinciale wegen N732 en N733 gedurende maximaal 2 weken worden afgesloten. Tijdens deze afsluiting is voor verkeer van de N732 een omleidingsroute via de N731 en voor verkeer van de N733 een omleidingsroute via de N737 voorgesteld. De ligging van deze routes wordt in onderstaande figuur 2 weergegeven.

⁵ Kostennotitie Kruispunten N733: rotonde Oude Deventerweg en Kruispunt Lossersestraat, T&SN001D02BE1510, RHDHV, d.d. 16-11-2016.

⁶ Stage IIIB standards for nonroad diesel engines, zie: <https://www.dieselnet.com/standards/eu/nonroad.php>

⁷ <https://www.aerius.nl/nl/factsheets/wegverkeer-emissiefactoren-standaard/16-09-2019>

Figuur 2. Provinciale wegen N732, N733, omlidingsroutes en omgeving (Bron: Notitie 'Stikstofdepositie reconstructie kruispunt N732/N733', Royal HaskoningDHV, november 2019).

De routes en bijbehorende effecten zijn berekend tot aan de rijksweg A1 (N733/N737) en de kern van Losser (N731/N732). Vanaf daar wordt het effect van de omleiding geacht te zijn opgenomen in het heersende verkeersbeeld omdat het verkeer zich in hoeveelheid, snelheid, rij- en stopgedrag niet meer onderscheidt van het autonome verkeer op deze wegen.

De verkeersintensiteiten van de N732 en N733 zijn afkomstig van de telpunten KS103 en KS104 en betreffen de werkdagintensiteiten (totaal verkeer en vrachtverkeer) in het zichtjaar 2018. Vanuit de verkeersinformatie over de N732 en N733 in de NSL-Monitoringstool is de verhouding middelzwaar – en zwaar vrachtverkeer afgeleid. Voor de omrekening werk-/weekdag is de verkeerskundig gangbare factor 0,9 gebruikt. Dat resulteert in de volgende intensiteiten per route:

- Provinciale weg N733: 14.220 voertuigen per etmaal
- Provinciale weg N732: 5.885 voertuigen per etmaal

Wegligging en overige invoerparameters (o.a. snelheid, wegtype, stagnatiefactoren) zijn overgenomen uit de NSL-Monitoringstool. In de AERIUS-berekening wordt gebruik gemaakt van jaargemiddelde etmaalintensiteiten.

Op basis van expert judgement van verkeersspecialisten⁸ zijn de volgende reducties op de etmaalintensiteiten toegepast:

- Verkeer van N732 en N733, 20% als gevolg van de zomerperiode.
- Verkeer van N733, 45% als gevolg van verkeer dat kiest voor andere routes dan N737 (Oude Deventerweg, Landweerweg & kern Lonneker).

Invoer in AERIUS Calculator

De stikstofdepositie als gevolg van het in te zetten materieel en het verkeer via de tijdelijke omlidingsroutes tijdens de afsluiting van het kruispunt is berekend met het verspreidingsmodel AERIUS Calculator, versie 2019A. Voor de emissies van het in te zetten materieel tijdens de reconstructie, is in AERIUS één vlakbron ter hoogte van het plangebied opgenomen. Deze vlakbron bevat de gesommeerde emissies van de mobiele werktuigen die tijdens de werkzaamheden worden ingezet zoals hydraulische

⁸ Inschatting RHDHV Transport & Planning Nijmegen, e-mail d.d. 12/2/2019.

graafmachines, shovels, asfaltsets etc. De invoerparameters uitstoothoogte (4 meter), spreiding (4 meter) en warmte-inhoud (0 MW) sluiten aan bij de standaard voor mobiele werktuigen in AERIUS Calculator. Voor de effecten van het omgeleide wegverkeer tijdens de afsluiting zijn in AERIUS de vier routes uit figuur twee gemodelleerd. Voor deze routes zijn de autonome intensiteiten vergeleken met de intensiteiten tijdens de afsluiting. Een weg wordt in AERIUS als lijnbron ingevoerd. AERIUS berekent voor deze bron de totale verkeersemissies van stikstofoxiden (NO_x) en ammoniak (NH₃) in het gekozen rekenjaar. Bij deze berekening gaat AERIUS uit van de wegkenmerken die door de gebruiker zijn ingevoerd, zoals de intensiteiten en de snelheidstypering, en gegevens uit de AERIUS database, zoals emissiefactoren.

Periode werkzaamheden

De werkzaamheden duren in totaal 6 weken en moeten uiterlijk 31 december 2020 zijn afgerond. De omleidingen via de N373 en via de N371 in verband met de kruispuntaanpassing duren ieder in totaal twee weken.

A1.2 Doel project 'Kruispuntaanpassing N733 - N732'

Het project heeft als doel om de doorstroming en verkeersafwikkeling op dit kruispunt te verbeteren, waardoor de huidige problemen op dit kruispunt ten aanzien van verkeersveiligheid worden opgelost.

A1.3 Periode

De vergunning wordt aangevraagd voor de periode vanaf 9 juni tot 31 december 2020.

A1.4 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Ondertekend aanvraagformulier Wnb-gebiedsbescherming;
- [REDACTED] 2 april 2020. Rapport Ecologische beoordeling reconstructie kruispunt N732-N733. Ecologische beoordeling van de effecten van stikstofdepositie. Referentie BG4583.F1.0;
- Hans van der Ziel. 26 mei 2020. Notitie Stikstofdepositie project verbeteren kruispunt;
- [REDACTED] 26 mei 2020. Aangepast Rapport Ecologische beoordeling reconstructie kruispunt N732-N733. Ecologische beoordeling van de effecten van stikstofdepositie. Referentie BG4583.F2.0;
- AERIUS-berekeningen van verschillende varianten project en verschilberekening tussen autonoom en variant project (variant 0 t/m 7);
- Exelbestand met gemiddelde wekdagintensiteiten op de N373-N342 in 2019 en 2020 met afname verkeer door lockdown in verband met Corona;
- Royal HaskoningDHV Nederland B.V. 1 november 2019. Memo Stikstofdepositie reconstructie kruispunt N732/N733. kenmerk: BG4583TPNT1911011537, en;
- [REDACTED] V. 1 november 2019. Bijlage van Memo Stikstofdepositie reconstructie kruispunt N732/N733. Invoergegevens verkeer (nog uitgaande van 4 weken omleiding via de N373).
- [REDACTED] 11 juni 2020. Mail met verzoek tot wijziging vergunningperiode tot uiterlijk 31 december 2020.

Verder zijn de volgende onderzoeken bij de beoordeling betrokken:

- Provincie Overijssel. Maart 2016. Natura 2000 beheerplan Lonnekermeer;
- Provincie Overijssel. September 2016. Natura 2000 beheerplan Dinkelland;
- Provincie Overijssel. Maart 2016. Natura 2000 Beheerplan Aamsveen;
- Provincie Overijssel. Oktober 2017. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Lonnekermeer;
- Provincie Overijssel. Oktober 2017. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Dinkelland, en;
- Provincie Overijssel. Oktober 2017. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) Aamsveen.
- Provincie Overijssel. juni 2020. Habitatypekaart uit Atlas van Overijssel.

- Ministerie van LNV. 23 februari 2018. Ontwerp-wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezige waarden.

A1.5 Aanvullende gegevens

Op 14 mei 2020 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 26 mei 2020 ontvangen en ingeboekt onder nummer 2020/0153312.

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden (hoofdzakelijk) plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming⁹. Daarom zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Bij ons besluit nemen we tevens de gevolgen voor Natura 2000-gebieden mee die buiten onze provinciegrens liggen. Het gaat daarbij om gebieden in andere provincies (Wnb, art. 1.3, derde lid).

A3 Procedure

De vergunningprocedure is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

Gedeputeerde staten van onze provincie hebben de uniforme openbare voorbereidingsprocedure (UOV) van toepassing verklaard¹⁰ voor besluiten op basis van de Wnb (art. 2.7, tweede lid).

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project, inclusief de uitstoot van stikstofhoudende gassen hebben uitsluitend invloed op Natura 2000-gebieden die op ons grondgebied liggen. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A3.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van Enschede gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij heeft van deze mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

A3.3 Relevante overige besluiten

Wij wijzen u erop, dat er ook andere besluiten nodig zijn voordat u de voorgenomen activiteiten uitvoert. Voor zover wij weten gaat het om de volgende besluiten:

Naam wet en van toepassing zijnde artikel	Bevoegd bestuursorgaan en adres
Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, artikel 2.1 en/of artikel 2.2	Gemeente Enschede

A3.3.1 Ontheffing soortenbescherming is niet nodig

Er is geen ontheffing voor beschermde soorten nodig. Uit de stukken bij de aanvraag blijkt, dat de werkzaamheden worden uitgevoerd in overeenstemming met de gedragscode 'Provinciale infrastructuur'. Het gaat om een goedgekeurde gedragscode door het ministerie van LNV. Zowel de activiteiten als het wettelijk belang zijn in overeenstemming met deze gedragscode.

⁹ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid

¹⁰ GS-besluit van 13 december 2016, ons kenmerk 2016/0490877

A4 Toetsingskader Natura 2000-gebieden

Een vergunning kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek om een vergunning beoordelen wij op basis van de regels uit hoofdstuk 2, paragraaf 2.3 van de Wnb. Voor de effecten van stikstofdepositie zijn ook het Besluit natuurbescherming (titel 2.1) en de Regeling natuurbescherming (artikel 2.1) belangrijk. Bij ons oordeel houden we rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied en met regionale en lokale bijzonderheden¹¹.

A4.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening (hoofdstuk 7). Daarnaast maken de voorwaarden in de Beleidsregel Natuur Overijssel 2017 onderdeel uit van ons toetsingskader.

A5 Vergunningplicht

Het aangevraagde project heeft mogelijk significante gevolgen op Natura 2000-gebieden. Het gaat daarbij uitsluitend om effecten door de uitstoot van stikstofhoudende gassen (ammoniak, verbrandingsgassen) van het omliggende verkeer.

Er is geen sprake van een project of handeling conform een vastgesteld beheerplan. De aangevraagde activiteit kan significante gevolgen hebben voor de instandhoudingsdoelstellingen. Voor de activiteit geldt de vergunningplicht in het kader van art. 2.7, tweede lid Wnb. Uit de toetsing moet blijken of een vergunning voor het aangevraagde project mogelijk is.

¹¹ Wnb, art. 1.10, derde lid.

B TOETSING NATURA 2000-GBIEDEN

B1 Inhoudelijke beoordeling

In deze paragraaf worden de effecten beschreven van de aangevraagde situatie. Wij beoordelen of de verwachte effecten op de doelen voor het Natura 2000-gebied voldoende in beeld zijn gebracht. Vervolgens komen de maatregelen aan bod die de aanvrager neemt om effecten te voorkomen of te verzachten. Wij toetsen of deze maatregelen voldoende zijn om significant negatieve effecten uit te sluiten. Op basis van onze beoordeling van de effecten en de maatregelen besluiten we of een vergunning mogelijk is.

B1.1 Toetsing effectbeoordeling aanvraag

B1.1.1 Mogelijk optredende effecten

Effecten van het project 'Kruispuntaanpassing N733 - N732' op Natura 2000-gebieden, anders dan stikstofdepositie, kunnen op voorhand worden uitgesloten. Het betreffende kruispunt ligt op grote afstand van Natura 2000-gebieden (minimaal vijf kilometer). Andere effecten dan stikstofdepositie zijn op deze afstand uit te sluiten.

Stikstofemissies door het gebruik van mobiele werktuigen en het af- en aanvoerend vrachtverkeer tijdens de kruispuntaanpassing, of stikstofemissies van het omleidend verkeer, kunnen wel tot significant negatieve effecten op Natura 2000-gebieden leiden.

Effecten stikstofdepositie aanlegfase

Tijdens de reconstructie van het kruispunt wordt divers, brandstof aangedreven, materieel (o.a. frees-, asfalt- en graafmachines) ingezet. Verbrandingsemissies van dit materieel zorgen voor stikstofdepositie in de nabijgelegen Natura 2000-gebieden.

Daarnaast moet het kruising tijdens de reconstructie gedeeltelijk worden afgesloten. Gedurende deze afsluiting zal het verkeer gedurende twee weken worden omgeleid via de N737 (Weerseloseweg) en twee weken via de N371. Ook dit kan leiden tot een toename van stikstofdepositie op nabij gelegen Natura 2000-gebieden.

Uit de berekening met het model AERIUS Calculator 2019A blijkt dat de projectbijdrage als gevolg van de werkzaamheden ten behoeve van de reconstructie van de kruising N732-N733 een tijdelijke toename van stikstofdepositie veroorzaakt op stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden binnen de Natura 2000-gebieden 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen'. Deze depositietoenames worden uitsluitend veroorzaakt door het omgeleide verkeer vanwege de tijdelijk afsluiting van de N733/N732. Het verkeer wordt omgeleid via de N737, die vlak langs het Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer' loopt, en via de N371 (op kortere afstand van de Natura 2000-gebieden 'Dinkelland' en 'Aamsveen').

Uit berekeningen blijkt, dat de stikstofemissies, die vrijkomen bij het gebruik van mobiele werktuigen en vrachtverkeer voor de kruispuntaanpassing, niet leiden tot een depositie van stikstof op de Natura 2000-gebieden, door de grote afstand van de projectlocatie tot deze gebieden.

Geen effecten stikstofdepositie in gebruiksfase

De kruispuntaanpassing leidt niet tot gewijzigde verkeersaantallen in de gebruiksfase ten opzichte van de autonome situatie. Op basis hiervan leidt de gebruiksfase, na de reconstructie van het kruispunt, niet tot (permanente) negatieve effecten door stikstofdepositie.

Samenvatting effecten

In tabel 1 is weergegeven op welke instandhoudingsdoelen effecten door stikstofdepositie in de aanlegfase niet uit te sluiten zijn.

Tabel 1: effectbeoordeling - A = tijdens aanlegfase; G = Gebruiksfase

Instandhoudingdoel	Status IHD (definitief of ontwerp)	Mogelijk effect	Depositie van stikstof
Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer'			
- H3130 Zwak bufferende vennen	D		A
- H4030 Droge heiden	D		A
- H4010A Vochtige heiden	D		A
- H6410 Blauwgraslanden	D		A
- H3160 Zure vennen	D		A
- H6230vka Heischrale graslanden (vochtig, kalkarm)	D		A
- H7150 Pioniersvegetaties met snavelbiezen	D		A
- H9190 Oude eikenbossen	O		A
Natura 2000-gebied 'Dinkelland '			
- H91E0C Alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	D		A
- H91E0A Alluviale bossen (zachthoutoibossen)	O		A
- H91E0B Alluviale bossen (Essen-Iepenbossen)	O		A
- H9120 Beuken-eikenbossen met Hulst	O		A
- Lg02 Geïsoleerde meander of petgat –stikstofgevoelig leefgebied t.b.v. Bittervoorn	O		A
Natura 2000-gebied 'Aamsveen'			
- H9120 Beuken-eikenbossen met Hulst	D		A
- ZGH91E0C Zoekgebied voor Alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	D		A
- H7120ah Herstellend hoogveen, actief hoogveen	D		A
- H91E0C Alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	D		A
- H6410 Blauwgraslanden	D		A
- ZGH7120ah Zoekgebied voor herstellend hoogveen, actief hoogveen	D		A
- H4030 Droge heiden	D		A
- H6230vka Heischrale graslanden (vochtig, kalkarm)	D		A

De effecten in bovenstaande tabel hebben alleen op de weergegeven doelstellingen effecten. Op de andere vogelsoorten, dier- en plantensoorten en plantengemeenschappen (habitattypen), waarvoor de gebieden zijn aangewezen, treden geen effecten op. De leefgebieden voor de soort- of habitattypen zijn binnen de beïnvloedingszone van de activiteit namelijk niet aanwezig of geschikt voor realisatie van uitbreidingsdoelen.

B1.1.2 Beschrijving van de effecten in de aanvraag

De effecten van de kruispuntaanpassing zijn beperkt tot een tijdelijke toename van stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen' door het verkeer dat tijdens de aanlegfase gedurende twee weken moeten worden omgeleid via de N373 en gedurende twee weken via de N371.

Uit de berekening met het model AERIUS Calculator 2019a blijkt dat het project een tijdelijke toename van stikstofdepositie veroorzaakt van maximaal 0,82 mol N/ha/jaar op Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer', 0,2 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied 'Dinkelland', en 0,01 mol/ha/jaar op het Natura 2000-gebied 'Aamsveen'. Zie hiervoor de AERIUS-rekenresultaten in bijlage 3 van dit besluit

De aanvrager heeft in een ecologische analyse (Passende beoordeling) de effecten van deze toename van depositie in deze drie Natura 2000-gebieden nader in beeld gebracht. In deze ecologische toetsing zijn, eerst in het algemeen, en daarna per Natura 2000-gebied (en per habitatype en/of leefgebied) de effecten nader beschreven en beoordeeld.

B1.1.2.1 Algemene onderbouwing effecten van tijdelijke stikstofdepositie

In de ecologische toets uit de aanvraag wordt in paragraaf 2.5 eerst in het algemeen onderbouwd dat deze zeer tijdelijke stikstofbijdrage door dit project dermate beperkt is, dat dit geen verruigende en/of verzurende werking heeft die van invloed kan hebben op de kwaliteit van de betreffende habitattypen en leefgebieden in deze Natura 2000-gebieden. Er is geen sprake van veranderingen in groeisnelheid van individuele planten en daarmee veranderingen in vegetatiesamenstelling en concurrentiepositie, wat kan leiden tot kwaliteitsverlies. Om daadwerkelijk tot een kwaliteitsverlies te komen verbonden aan een projectbijdrage is een langdurige bijdrage nodig. De tijdsduur waarin dit optreedt, is onder meer afhankelijk van de gevoeligheid van het habitatype. Gezien de beperkte duur van de projectbijdrage (maximaal 2 weken omleiding) is een kwaliteitsverlies en verlies van areaal niet aan de orde. Voor de argumentatie van deze onderbouwing wordt verder verwezen naar paragraaf 2.5 van door Royal HaskoningDHV uitgevoerde ecologische toets¹².

B1.1.2.2 Onderbouwing stikstofeffecten per Natura 2000-gebied

Naast de voorgaande algemene onderbouwing van de stikstofeffecten, worden in de paragrafen 6.3, 6.4 en 6.5 van deze toetsing de tijdelijke stikstofeffecten door de kruispuntaanpassing gebiedspecifiek nader uitgewerkt voor respectievelijk de Natura 2000-gebieden, 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen'. Hierbij is meer in detail gekeken naar de betreffende habitattypen, leefgebieden, trends, kwaliteit en andere sleutelfactoren die een rol spelen bij het behalen van de instandhoudingsdoelen. Hieronder geven wij per Natura 2000-gebied een korte weergave van de voornaamste conclusies ten aanzien van de uitgevoerde ecologische toetsing. Voor meer details verwijzen we naar de betreffende paragrafen uit de ecologische toetsing in de aanvraag¹³.

¹² Royal HaskoningDHV. 26 mei 2020. Rapport Ecologische beoordeling reconstructie kruispunt N732-N733. Ecologische beoordeling van de effecten van stikstofdepositie. Referentie BG4583.F2.0.

¹³ Royal HaskoningDHV. 26 mei 2020. Ecologische beoordeling reconstructie kruispunt N732-N733 - Ecologische beoordeling van de effecten van stikstofdepositie. Referentie BG4583.F2.0.

Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer'***Instandhoudingsdoelen en huidige staat van instandhouding***

In onderstaande tabel is per habitattypen het instandhoudingsdoel, de huidige staat van instandhouding (op basis van beschrijving in beheerplan en/of Gebiedsanalyse) en een korte beschrijving van de trend in oppervlakte en kwaliteit weergegeven.

Habitattypen	Instandhoudingsdoel stelling (oppervlakte/kwaliteit)	Huidige staat van instandhouding	Trend
Zwak bufferende vennen	=/>	Matig/goed	De trend in kwaliteit is negatief, de trend in oppervlakte is stabiel.
Zure vennen	=/=	Matig	De trend in kwaliteit is deels negatief, deels onbekend, de trend in oppervlakte is deels stabiel, deels onbekend.
Vochtige heide	>/>	Overwegend goed en lokaal matig ontwikkeld	De trend in kwaliteit is negatief, de trend in oppervlakte is stabiel.
Droge heide	>/>	Goed	De trend in kwaliteit is positief, de trend in oppervlakte is positief.
Heischrale graslanden	=/=	Matig	De trend in kwaliteit is negatief, de trend in oppervlakte is stabiel.
Blauwgraslanden	=/=	Matig ontwikkeld	De trend in oppervlakte is stabiel maar de trend in kwaliteit is onduidelijk. Wel worden in de PAS-gebiedsanalyse aanwijzingen genoemd die lijken te duiden op een afname van de kwaliteit als gevolg van stoppen van bevoeiing en afname van basenrijk grondwater.
Pioniersvegetaties met snavelbiezen	=/=	Onbekend	De trend in kwaliteit en oppervlakte is onbekend.
Oude eikenbossen	=/=	Onbekend	Onbekend

Knelpunten en sleutelfactoren

Voor het Lonnekermeer wordt een drietal knelpunten/sleutelfactoren genoemd die bepalend zijn voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.

Het eerst betreft de hydrologie van het gebied, met bijbehorende knelpunten als verdroging en Vermesting. Grondwateronttrekking door landbouw en drainage van het vliegveld zijn de belangrijkste oorzaken van de huidige verdroging van grondwaterafhankelijke habitattypen (H3130 (Zwakbufferende vennen), H3160 (Zure vennen), H4010A (Vochtige heide), H6230 (Heischrale graslanden), H6410 (Blauwgraslanden) en H7150 (Pioniersvegetaties met snavelbiezen)). De verdroging leidt tot lage grondwaterstanden en verminderde uittreding van basen- en ijzerrijk grondwater aan het maaiveld. Onder invloed van de gedaalde grondwaterstanden en afgenomen basen- en ijzerrijke kwel is de (relatieve) invloed van neerslagwater in de wortelzone van de vegetatie toegenomen en is verzuring opgetreden.

Gedaalde grondwaterstanden leiden tevens tot een betere doordringing van de bovenste bodemlagen met zuurstof, waardoor de daar aanwezige organische stof sneller mineraliseert. Deze toegenomen mineralisatie leidt tot een verhoogd aanbod van voedingsstoffen.

Door de vroegere toevoer van nutriëntenrijk oppervlaktewater via de Blankenbellingsbeek afkomstig uit landbouwgebied, raakten het Groot en Klein Lonnekermeer geëutrofeerd. De Blankenbellingsbeek is vervolgens afgekoppeld en heeft een eigen, overkluisde afvoer gekregen. Sindsdien kan er geen vermest beekwater meer in de beide meren komen. Een deel van de toegevoerde nutriënten is echter vermoedelijk achtergebleven in beide meren.

Ten tweede speelt bij de droge en vochtige heideterreintjes (H4010A, H4030) in het gebied, dat deze te klein zijn voor het bereiken van een goede kwaliteit. Vergroten van het areaal van deze gebieden is noodzakelijk om een betere kwaliteit van deze habitattypen te bereiken.

Ten derde komen in het Natura 2000-gebied habitattypen voor die uiterst gevoelig zijn voor stikstofdepositie, zoals de zwak gebufferde vennen (H3130). De kritische depositiewaarde van alle habitattypen worden overschreden, waardoor stikstofdepositie het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen kan bemoeilijken.

Reeds uitgevoerde herstelmaatregelen en beheer

In het Lonnekermeer zijn de maatregelen, om de hierboven genoemde knelpunten uit het beheerplan en de PAS Gebiedsanalyse aan te pakken om zo de instandhouding en uitbreiding van de habitattypen in dit gebied te kunnen garanderen, reeds grotendeels uitgevoerd. Het betreft de volgende maatregelen:

- Herstellen peilfluctuaties Klein Lonnekermeer;
- Verondiepen en dempen verschillende beken en watergangen om de ontwatering te verminderen;
- Omvormen van naaldbos ten noorden van Groot Lonnekermeer om verdamping te verminderen;
- Kappen van bos, verwijderen strooisel (en zo nodig bekalken) tussen hooimaatjes en bos ten (zuid)westen van Gibraltar om verdamping te verminderen en het heideareaal uit te breiden;
- Verwijderen organisch sedimenten in Gibraltarven, Groot en Klein Lonnekermeer;
- Verwijderen opslag bij Klein en Groot Lonnekermeer om inwaai van blad te verminderen;
- Plaggen, maaien, bekalken, hooien en nabeweiden van de verschillende heideterreinen en graslanden.

Deze maatregelen ondersteunen de vernatting en het tegengaan van vermessing in het totale gebied.

Onderbouwing stikstofeffecten

In onbestaande tabel is de stikstofdepositiebijdrage van het project in het Lonnekermeer weergegeven per habitatype. Ook is aangegeven om welke oppervlakte het gaat. De tijdelijke stikstoftoename bedraagt maximaal 0,83 mol stikstof/ha/jaar.

Voor alle in het gebied aanwezige habitattypen geldt dat er sprake is van een reeds overbelaste situatie en dat de depositiebijdrage invloed heeft op de gehele oppervlakte van de betreffende habitattypen.

Tabel 1. Stikstofdepositie in Natura 2000-gebied Lonnekermeer (Bron: RoyalHaskoningDHV, 26 mei 2020).

Habitatype/ Leefgebied	Instand- houdingsdoel (opp./kwal.)	KDW (mol N/ha/jaar)	Maximale tijdelijke depositie- toename (mol/ha/jr)	Oppervlakte met stikstofverandering (ha)				Totale oppervlakte habitatype binnen Natura 2000-gebied
				-1 tot -0,05 (mol N/ha/jr)	-0,05 tot 0 (mol N/ha/jr)	0 tot +0,05 (mol N/ha/jr)	+0,05 tot +1 (mol N/ha/jr)	
Lonnekermeer								
H3130	=/>	571	0,83	0,0	0,0	2,0	0,1	2,1
H4030	>/>	1071	0,53	0,0	0,0	0,0	4,8	4,8
H4010A	>/>	1214	0,47	0,0	0,0	0,0	1,2	1,2
H6410	=/=	1071	0,47	0,0	0,0	0,0	1,8	1,8
H3160	=/=	714	0,41	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1
H6230vka	=/=	714	0,17	0,0	0,0	0,0	0,03	0,03
H7150	=/=	1429	0,14	0,0	0,0	0,0	0,01	0,01
H9190	=/=	1071	0,04	0,0	0,0	1,3	0,0	1,3

Voor alle habitattypen wordt bij de beschrijving van de effecten door de stikstofbijdrage in de eerste plaats aangegeven dat de zeer tijdelijke bijdrage van dit project dermate beperkt is, dat dit geen verruigende en/of verzurende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van de betreffende habitattypen. Er is geen sprake van veranderingen in groeisnelheid van individuele planten en daarmee veranderingen in vegetatiesamenstelling en concurrentiepositie, wat kan leiden tot kwaliteitsverlies. Om

daadwerkelijk tot een kwaliteitsverlies te komen verbonden aan een projectbijdrage is een langdurige bijdrage nodig. Een effect met een blijvende bijdrage in de vorm van kwaliteitsverlies en uiteindelijk in verlies in areaal duurt jaren en speelt zich af in 10-20 jaar. De tijdsduur waarin dit optreedt is onder meer afhankelijk van de gevoeligheid van het habitatype. Gezien de beperkte duur van de werkzaamheden en de periode dat het verkeer wordt omgeleid (2 weken) is volgens het rapport een kwaliteitsverlies en verlies van areaal van de betreffende habitatypen niet aan de orde.

Vervolgens wordt per habitatype, op basis van de voornaamste sleutelfactoren, de huidige kwaliteit en trends, de reeds uitgevoerde maatregelen, de effecten van de stikstofbijdrage door dit project nader beoordeeld. Hieronder volgt een korte samenvatting.

Zwak bufferende vennen (H3130) en Zure vennen (H3160)

Bij het habitatypen Zwak bufferende en Zure vennen vormt de belangrijkste sleutelfactor voor het behalen van instandhoudingsdoelen voldoende gebufferd water. In het verleden is veel nutriëntenrijk oppervlaktewater in het Groot en Klein Lonnekermeer terechtgekomen, waardoor deze sterk zijn geëutrofeerd. Bij het habitatype Zwak bufferende vennen spelen daarnaast peilfluctuaties en winddynamiek een belangrijke rol. Door het afkoppelen van de beek in het verleden, treden er minder grote peilfluctuaties op. Kenmerkende soorten van zwak gebufferde vennen zijn juist afhankelijk van tijdelijke droogval in de zomer. Daarnaast zorgt windwerking er voor dat organisch materiaal zich niet kan ophopen op de bodem en daar tot eutrofiëring kan leiden.

Om deze knelpunten aan te pakken, zijn in de periode 2019/2019 reeds maatregelen getroffen uit de Gebiedsanalyse¹⁴. Voor de Zwak bufferende vennen betroffen de maatregelen het verbeteren van de peildynamiek, baggeren venbodems, hydrologisch herstel en verwijderen van opslag. Bij Zure vennen ging het om het verwijderen van bos om de verdamping te verminderen en de grondwaterinvloed te vergroten. Uit de hydrologische modelberekeningen blijkt dat de maatregelen voldoende zijn om het gebied te vernatten. De positieve trend, die in de toekomst wordt verwacht met de recent uitgevoerde hydrologische maatregelen, zal naar verwachting niet door de beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan.

Daarnaast blijft het huidige reguliere beheer van de venoevers, maaien en verwijderen van opslag nodig, ook in de toekomst, om de natuurlijke successie van de oevers richting bos tegen te gaan. Als gevolg van dit beheer zal de in de planten opgenomen stikstof, die afkomstig is uit de depositietoename, weer grotendeels uit het systeem verwijderd worden. De tijdelijke beperkte toename als gevolg van het project heeft geen invloed op de effectiviteit van het gevoerde beheer en daarmee het in stand houden van het habitatype.

Vochtige heide (H4010A) en Droge heide (H4030)

De belangrijkste sleutelfactoren voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor de habitatypen Vochtige heide en Droge heide in dit Natura 2000-gebied zijn goed beheer en voldoende omvang. Voor het habitatype Vochtige heide is daarnaast voldoende natte omstandigheden ook een zeer belangrijke factor.

De huidige positieve trend voor het habitatype Droge heide (ondanks de overschrijding van de KDW) als gevolg van de in het verleden uitgevoerde maatregelen worden versterkt door maatregelen die in 2018 en 2019 zijn getroffen om het areaal te vergroten (verwijderen bos, strooisel en bekalken). Het betreffen maatregelen met een bewezen effectiviteit.

Voor Vochtige heide geldt dat deze overwegend in goede kwaliteit voorkomt, en slechts lokaal matig is ontwikkeld. Wel wordt in de Gebiedsanalyse uitgegaan van een negatieve trend in kwaliteit door verdroging en mogelijk ook verzuring. De recent uitgevoerde maatregelen (verwijderen bos, strooisel en bekalken) hebben echter naar verwachting een positief effect op de kwaliteit van dit habitatype. Ook blijft het huidige reguliere beheer (extensieve begrazing, maaien, kleinschalig plaggen en chopperen) nodig om de natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. Het achterwege blijven van beheer leidt tot verbossing en, in combinatie met vermessing/verzuring, tot vergrassing van de heide. Dit proces wordt versneld door atmosferische stikstofdepositie.

Door dit beheer zal tevens de in de planten opgenomen stikstof, die afkomstig is uit de depositietoename, weer grotendeels uit het systeem verwijderd worden. De tijdelijke beperkte toename als gevolg van het

¹⁴ Provincie Overijssel. Oktober 2017. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS) Lonnekermeer.

project heeft geen invloed op de effectiviteit van het gevoerde beheer en daarmee het in stand houden van het habitatype.

Heischrale graslanden (H6230vka) en Blauwgraslanden (H6410)

De belangrijkste sleutelfactor voor het behalen van instandhoudingsdoelen van de habitattypen Heischrale graslanden (vochtig, kalkarm) en Blauwgraslanden betreft de aanwezigheid van voldoende gebufferd water. Beide habitattypen komen momenteel matig ontwikkeld voor. De trend is voor beide in oppervlakte stabiel, maar in kwaliteit negatief. De gevolgen van het stoppen van de bevoeiing met baserijk beekwater hebben voor beide habitattypen waarschijnlijk ook een belangrijke impact gehad op de huidige kwaliteit.

Zonder de hydrologische herstelmaatregelen, die in 2018/2019 al zijn uitgevoerd, kunnen deze habitattypen niet in stand worden gehouden. Uit de hydrologische modelberekeningen blijkt dat de maatregelen voldoende zijn om het gebied te vernatten. De positieve trend die in de toekomst verwacht mag worden met de recent uitgevoerde maatregelen zal niet door de beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan.

Daarnaast blijft het huidige reguliere beheer van deze habitattypen (maaien en afvoeren) nodig, ook in de toekomst, om de natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. Dit beheer draagt specifiek bij aan de instandhouding van deze habitattypen. Als gevolg van dit beheer zal de in de planten opgenomen stikstof, die afkomstig is uit de depositietoename, weer grotendeels uit het systeem verwijderd worden. De tijdelijke beperkte toename als gevolg van het project heeft geen invloed op de effectiviteit van het gevoerde beheer en daarmee het in stand houden van het habitatype.

Pioniersvegetatie met snavelbiezen (H7150)

De belangrijkste sleutelfactoren voor het behalen van het instandhoudingsdoel van dit habitatype is voldoende natte omstandigheden en het uitvoeren van plagwerkzaamheden. Pioniergemeenschappen in natte heiden zijn gebonden aan open, minerale grond. Die komt op natuurlijke wijze beschikbaar na langdurige stagnatie van regenwater. In ons land ontwikkelen deze pioniergemeenschappen zich echter meestal op de natte minerale zandbodem die blootgelegd wordt door het steken van plaggen of die ontstaat als gevolg van intensieve betreding. Binnen Lonnekermeer komt dit habitatype dan ook uitsluitend voor op geplagde delen binnen de vochtige heide. Plagwerkzaamheden zijn dan ook nodig voor het voortbestaan van dit habitatype, ook in de toekomst, om de natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. Als gevolg van dit beheer zal bovendien de in de planten opgenomen stikstof, die afkomstig is uit de depositietoename, weer grotendeels uit het systeem verwijderd worden en ontstaan nieuwe locaties waar pioniervegetaties zich kunnen ontwikkelen. Plagwerkzaamheden zijn onderdeel van het reguliere natuurbeheer van de vochtige heide.

Uit de hydrologische modelberekeningen blijkt tevens, dat de reeds uitgevoerde hydrologische herstelmaatregelen bijdragen aan het vernatten van het gebied, wat tevens een positief effect heeft op dit habitatype. De positieve trend die hiermee in de toekomst verwacht mag worden, zal niet door de beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan.

Oude eikenbossen (H9190)

Het habitatype Oude eikenbossen is nog niet definitief vastgesteld als instandhoudingsdoel voor dit Natura 2000-gebied. Hierdoor is ook nog niets bekend over de huidige kwaliteit of trends in oppervlakte en kwaliteit. Ook over specifieke knelpunten en sleutelfactoren voor het behalen van duurzame instandhouding van dit habitatype zijn voor dit gebied nog niet nader uitgewerkt. Vanuit de Europese wetgeving is er echter wel de verplichting om dit habitatype te behouden en daarom mee te nemen in de ecologische analyse. Uit de herstelstrategie voor dit habitatype¹⁵ blijkt dat deze met name voorkomt op zeer kalkarme, voedselarme, vochtige tot droge zandgronden. Verdroging is voor dit gebied daarom zeer waarschijnlijk geen probleem voor dit habitatype. Ook lijkt het habitatype niet bijzonder gevoelig voor verzuring. Daarnaast is voor de duurzame instandhouding van dit habitatype, inclusief de lichtminnende mantel- en zoomgemeenschappen, ruimtelijke variatie in lichtaanbod (langs pad- en bosranden, in open plekken) vereist. Bij uitblijven van beheer, zal bovendien beuk zich gaan vestigen. Het effect van stikstofdepositie op dit habitatype is complex. De dominante, en veelal enige boomsoort van dit bostype

¹⁵ Hommel, P.W.F.M., J. den Ouden, H.P.J., Huiskens, W.A. zinga & N.A.C. Smits. 2016. Herstelstrategie H9190: Oude eikenbossen.

(zomereik), heeft een relatief hoge zuurtolerantie. Door verzuring treedt er echter ook versnelde uitspoeling van basen op, wat kan leiden tot verminderende vitaliteit van bomen. Daarnaast heeft verzuring van de bodem een negatief effect op het bodemleven en de strooiselvertering. Het beheer van dit habitatype is met name belangrijk om natuurlijke verbeuking tegen te gaan en exoten, zoals vogelkers, te verwijderen. Het is niet bekend of dat in dit gebied een probleem is. Beheermaatregelen zullen in zijn algemeenheid leiden tot afvoer van stikstof uit het systeem. De beperkte zeer tijdelijk depositie door dit project leidt naar verwachting niet tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van dit habitatype.

Eindconclusie Lonnekermeer

De zeer beperkte en tijdelijke stikstofdepositie door dit project leidt niet tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de in het gebied aanwezige habitatypen. De in het gebied aanwezige habitatypen zijn grotendeels afhankelijk van andere sturende sleutelfactoren, waaronder invloed van gebufferd grondwater, voldoende natte omstandigheden en het huidige en toekomstige beheer waarmee stikstof wordt afgevoerd. Daarnaast zijn veel van de maatregelen om de knelpunten in dit gebied op te lossen reeds uitgevoerd. Het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zullen door deze tijdelijke beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen als gevolg van de aanlegfase van de reconstructie van de N732-N733 uitgesloten.

Natura 2000-gebied 'Dinkelland'

Huidige staat van instandhouding en trends

Voor de habitatypen Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) en Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen) geldt een behoudsdoelstelling in oppervlakte en een verbeterdoel voor de kwaliteit. Voor de habitatypen Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden), Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) en het leefgebied van de Bittervoorn geldt een behoudsdoelstelling voor zowel oppervlakte als kwaliteit. Het habitatype Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) komt voor in het dal van de Dinkel en haar zijdalen met de Snoeyinksbeek en Glanerbeek met matige tot goede kwaliteit. Trends in oppervlakte en kwaliteit zijn echter onbekend¹⁶.

Voor de habitatypen Vochtige alluviale bossen (essen-iepenbossen), Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden), Beuken-eikenbossen met hulst (H9120) en het leefgebied van de Bittervoorn zijn geen gegevens beschikbaar over de huidige staat van instandhouding, en de trend in oppervlakte en/of kwaliteit, omdat deze pas recent in ontwerp is toegevoegd als instandhoudingsdoel aan dit Natura 2000-gebied.

Knelpunten en sleutelfactoren

Voor het habitatype Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen) spelen met name kwel en/of inundaties met beekwater een grote rol bij het op peil houden van de buffercapaciteit. Met name in licht verdroogde situaties is ook de kwaliteit van het bladstrooisel daarvoor van belang. Dit betekent dat de samenstelling van de boomlaag daar in belangrijke mate de zuurgraad van (het bovenste deel van) de bodem bepaalt. Het habitatype is gevoelig voor veranderingen in de hydrologie in de vorm van grondwaterstands daling of afname van kwel. Verlaging van de grondwaterstand en vermindering van kwel speelt zeker in de voorkomens langs de Snoeyinksbeek door verdieping van betreffende beek. Verlaging van de grondwaterstand en vermindering/ wegvallen van kwel door lokale ontwatering is vermoedelijk een knelpunt voor de meest natte vegetatietypen van het habitatype in het Dinkeldal. Een aantal waterlopen die vlakbij en door voorkomens van dit habitatype lopen, zorgen hier voor verdroging. Ontwatering zorgt voor te lage grondwaterstanden, verzuring door te weinig of geen kwel en eutrofiëring door een verhoogde mineralisatie. Het habitatype degradeert daardoor naar bossen met veel braam of grote brandnetel in de ondergroei. De meeste voorkomens van het habitatype langs de Boven-Dinkel overstroomt eens per jaar 10-20 dagen. Op locaties waar overstroming optreedt met beek- of rivierwater (bovenstrooms van Omleidingskanaal) kan verzuring niet optreden of beperkt worden door aanvoer van basen via het overstromingswater. Langs de Beneden-Dinkel kan door het stoppen van overstroming wel

¹⁶ Provincie Overijssel. Oktober 2017. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS) Dinkelland.

verzuring zijn opgetreden. Daarnaast kan door overstrooming eutrofiëring optreden door afzetting van nutriëntenrijk slib. Langs de Dinkel en Snoeyinksbeek kan toestrooming van vermet grondwater een knelpunt zijn dat voor eutrofiëring zorgt. Bij bronbossen vormt bemesting in de hoger gelegen intrekgebieden een potentiële bedreiging voor de kwaliteit van het toestromende grondwater.

Voor de habitattypen 'Vochtige alluviale bossen (Essen-iepenbossen), Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden), Beuken-eikenbossen met hulst en het leefgebied van de Bittervoorn zijn knelpunten en sleutelfactoren nog niet nader beschreven in het beheerplan of de Gebiedsanalyse voor dit Natura 2000-gebied. Dit komt omdat ze nog niet definitief zijn aangewezen.

Instandhoudingsmaatregelen en beheer

Voor bovenstaande knelpunten zijn in de PAS-gebiedsanalyse en Natura 2000-beheerplan herstelmaatregelen opgenomen. Voor Dinkeldal-zuid zijn deze maatregelen uitgewerkt, de gronden zijn verworven en inmiddels vastgelegd in een Provinciaal Inpassingsplan (PIP). De start van de uitvoering is gepland in 2020. De maatregelen zijn in hoofdlijnen gericht op het herstellen van de rivierdynamiek (hermeandering, verwijderen oevervedediging, inbrengen dood hout en oeverbeplanting), het ontwikkelen van stroomdalgraslanden en kwaliteitsverbetering van alluviale bossen (door aanplant kenmerkende soorten, vergoten areaal en ontwikkeling mantel en zoom, bestrijding exoten en vergoten rivierdynamiek). Voor Dinkeldal-noord worden in 2020 de inrichtingsmaatregelen verder uitgewerkt. Vooruitlopend hierop zijn de maatregelen ter hoogte van de Kunne, onder andere gericht op stroomdalgraslanden, inmiddels uitgevoerd.

Stikstofeffecten

In onbestaande tabel is de stikstofdepositiebijdrage van het project in het Natura 2000-gebied Dinkelland weergegeven per habitatype/leefgebied. Ook is ook aangegeven om welk oppervlakte het gaat. De tijdelijke stikstoftoename bedraagt maximaal 0,20 mol stikstof/ha/jaar.

Habitatype/ Leefgebied	Instand- houdingsdoel (opp./kwal.)	KDW ¹⁷ (mol/ha/jaar)	Maximale tijdelijke depositie- toename (mol/ha/jr)	Oppervlakte met stikstofverandering (ha)				Totale oppervlakte habitatype binnen Natura 2000-gebied
				-1 tot -0,05 (mol N/ha/jr)	-0,05 tot 0 (mol N/ha/jr)	0 tot +0,05 (mol N/ha/jr)	+0,05 tot +1 (mol N/ha/jr)	
Dinkelland								
H91E0C	=/>	1857	0,20	0,0	2,2	7,8	2,2	32,2
H91E0B	=/>	2000	0,17	0,0	0,0	1,3	0,4	6,6
H9160A	=/=	1429	0,12	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4
H9120	=/=	1429	0,06	0,0	0,0	1,8	0,7	16,0
Lg02*	n.v.t.	2143	0,01	0,0	0,0	0,5	0,0	0,7

Voor alle habitattypen wordt bij de beschrijving van de effecten door de stikstofbijdrage in de eerste plaats aangegeven dat de zeer tijdelijke bijdrage van dit project dermate beperkt is, dat dit geen verruigende en/of verzurende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van de betreffende habitattypen. Er is geen sprake van veranderingen in groeisnelheid van individuele planten en daarmee veranderingen in vegetatiesamenstelling en concurrentiepositie, wat kan leiden tot kwaliteitsverlies. Om daadwerkelijk tot een kwaliteitsverlies te komen verbonden aan een projectbijdrage is een langdurige bijdrage nodig. Een effect met een blijvende bijdrage in de vorm van kwaliteitsverlies en uiteindelijk in verlies in areaal duurt jaren en speelt zich af in 10-20 jaar. De tijdsduur waarin dit optreedt is onder meer afhankelijk van de gevoeligheid van het habitatype. Gezien de beperkte duur van de werkzaamheden en

¹⁷ van Dobben, H.F., R. Bobbink, D. Bal & A. van Hinsberg, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397.

de periode dat het verkeer wordt omgeleid (2 weken) is volgens het rapport een kwaliteitsverlies en verlies van areaal van de betreffende habitattypen niet aan de orde.

Vervolgens wordt per habitatype, op basis van de voornaamste sleutelfactoren, de huidige kwaliteit en trends, de reeds uitgevoerde maatregelen, de effecten van de stikstofbijdrage door dit project nader beoordeeld. Hieronder volgt een korte samenvatting.

H91E0C: Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Het totale oppervlakte waar extra stikstofdepositie plaatsvindt als gevolg van het project én waar de KDW wordt overschreden betreft 9,5 ha. Dit is slechts 29,6% van het totale oppervlakte van 32,2 ha binnen het Natura 2000-gebied. Gezien de beperkte duur van de werkzaamheden en de periode dat het verkeer wordt omgeleid (2 weken) is een kwaliteitsverlies en verlies van areaal niet aan de orde. Bovendien is de hydrologie de belangrijkste sleutelfactor voor het behalen van instandhoudingsdoel van dit habitatype. De vermessing als gevolg van inundatie met te voedselrijk water en de te droge omstandigheden zijn knelpunten die veel zwaarder wegen dan de tijdelijke en beperkte stikstoftoename. Zonder het opheffen van deze knelpunten kunnen de verbeterdoelstellingen ten aanzien van kwaliteit niet worden behaald. In 2020 wordt gestart met het uitvoeren van herstelmaatregelen in het zuidelijk deel van het Dinkeldal die tot doel hebben het areaal en de kwaliteit van het habitatype te verbeteren. De positieve trend die in de toekomst verwacht mag worden zal niet door de beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan.

H91E0B: Vochtige alluviale bossen (Essen-Iepenbossen)

De kritische depositiewaarde (verder KDW) van dit habitatype is relatief hoog (2000 mol/ha/jaar). In dit Natura 2000-gebied wordt momenteel van 29.5% van dit habitatype de KDW overschreden. Het habitatype komt verspreid voor in het Natura 2000-gebied. In de literatuur worden geen verzurende effecten van stikstofdepositie op het habitatype gemeld. De ruime basenvoorraad in de bodem zorgt voor een natuurlijke buffercapaciteit bij dit habitatype. Dit maakt het niet waarschijnlijk dat depositie op korte en middellange termijn zorgt voor verzuring in de bodem. Op lange termijn lijkt wel verzuring te kunnen gaan optreden, maar alleen in combinatie met verdroging. De voedselrijkdom van de bodem in essen-iepenbossen is van nature ook vrij hoog. Dit betekent waarschijnlijk dat het habitatype weinig gevoelig is voor stikstofdepositie, zeker als het gaat om vaatplanten in zeer voedselrijke situaties. Mogelijk zijn er op termijn wel effecten in matig voedselrijke situaties, welke in beide associaties van het kenmerkende vegetatietype kunnen voorkomen. Epifyten zijn (voor een deel) wel gevoelig voor stikstofdepositie. De tijdelijke beperkte toename (maximaal 0,17 mol/ha/jaar) vindt bovendien plaats op slechts een klein deel van het totale oppervlakte van dit habitatype in het gebied (17%).

Gezien de beperkte duur van de werkzaamheden en de periode dat het verkeer wordt omgeleid (2 weken) is een kwaliteitsverlies en verlies van areaal niet aan de orde. Daarnaast worden in het gebied op korte termijn (2020-2021) maatregelen uitgevoerd die een positieve uitwerking hebben op de rivierdynamiek van de Dinkel. Deze maatregelen zijn daarmee ook ten gunste van de kwaliteit van de essen-iepenbossen.

H9160A: Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)

Volgens de habitatypekaart komt dit habitatype voor langs de Glanerbeek. In de huidige situatie wordt op 100% van het oppervlakte van dit habitatype de KDW (1429 mol/ha/jaar) overschreden. De toename van stikstofdepositie (maximaal 0,12 mol/ha/jaar) treedt op over het gehele (zeer beperkte) areaal van dit habitatype in Dinkelland (totaal 0,4 ha). Verhoogde stikstofdepositie in deze bossen kan leiden tot verslechtering van bodemkwaliteit door afname van de buffercapaciteit, daling van de pH, uitspoeling van voedingstoffen en het vrijkomen van zware metalen en aluminium. De natuurlijke buffercapaciteit van de bodem in deze bossen is echter vrij groot en de kans op grootschalige optreden van verzuring en daaraan gekoppelde toxische effecten is in dit subtype beperkt. Dit geldt zeker voor het habitatype in het Dinkelland, vanwege de bufferende werking vanuit de Glanerbeek. De voedselrijkdom van de bodem in eiken-haagbeuken is ook van nature vrij hoog. Dit betekent waarschijnlijk dat het habitatype weinig gevoelig is voor stikstofdepositie. Daarnaast worden in het gebied op korte termijn (2020-2021) maatregelen uitgevoerd die een positieve uitwerking hebben op de rivierdynamiek van de Dinkel, wat ook

zal doorwerken in de Glanerbeek. Deze maatregelen zijn daarmee ook ten gunste van de kwaliteit van het eiken-haagbeukenbos.

H9120: Beuken-eikenbossen met Hulst

Dit habitatype komt voor in het uiterste noorden en het uiterste zuiden van dit Natura 2000-gebied. In de huidige situatie wordt op 100% van het oppervlakte van dit habitatype de KDW (1429 mol/ha/jaar) overschreden. Er is een projecteffect berekend op slechts 15,5% van het totale oppervlakte van het habitatype. Gezien de beperkte duur van de werkzaamheden en de periode dat het verkeer wordt omgeleid (2 weken) is een kwaliteitsverlies en verlies van areaal niet aan de orde. Daarnaast is beheer essentieel voor het instandhouding van het habitatype om de natuurlijke dominantie van beuk te beteugelen. Daarnaast worden de voor dit habitatype kenmerkende soortenrijke zomen en randen in hun voorkomen beperkt door de beschikbaarheid van licht en de accumulatie van strooisel. Er zal actief moeten worden beheerd om deze zomen te creëren of in stand te houden. Dit staat los van enige depositietoename als gevolg van het project. De zeer beperkte, tijdelijke toename over een beperkt oppervlakte van dit habitatype, leidt hiermee niet tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van dit habitatype. Significant negatieve effecten zijn uitgesloten.

Lg02: Stikstofgevoelig Leefgebied Bittervoorn

Binnen het Natura 2000-gebied Dinkelland bestaat het stikstofgevoelig leefgebied voor de Bittervoorn uit 'Geïsoleerde meander en petgat' (Lg02). Dit leefgebied wordt gevormd door een afgesloten oude arm van de Dinkel ter hoogte van de Oelermars. Het oppervlakte aan stikstofgevoelig leefgebied, waar extra stikstofdepositie (maximaal 0,01 mol/ha/jaar) plaatsvindt als gevolg van het project, bedraagt 71,4% van het totale oppervlakte van 0,7 ha binnen het Natura 2000-gebied. De Bittervoorn komt echter ook elders verspreid binnen het Natura 2000-gebied voor, buiten dit stikstofgevoelig leefgebied. De soort is voor de instandhouding daarmee niet alleen afhankelijk van deze oude meander. Met name de aanwezigheid van zoetwatermosselen als voortplantingsplaats is van belang voor het voorkomen van de Bittervoorn. Ook goed beheer, met gefaseerd baggeren is een belangrijke voorwaarde voor deze soort. In het beheer zal dan ook vooral aandacht moeten zijn voor minder ingrijpende vormen van waterbeheer en is ook goede waterkwaliteit van belang. De huidige zeer beperkte (maximaal 0,01 mol/ha/jaar) en tijdelijke toename in stikstofdepositie door dit project op het stikstofgevoelige leefgebied van de Bittervoorn heeft geen significant negatieve gevolgen voor het behalen van het instandhoudingsdoel van deze soort.

Conclusie Dinkelland

De zeer beperkte en tijdelijke stikstofdepositie door dit project leidt niet tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de in het gebied aanwezige habitattypen en stikstofgevoelig leefgebied van de Bittervoorn. De in het gebied aanwezige habitattypen zijn grotendeels afhankelijk van andere sturende sleutelfactoren, waaronder invloed van het gebufferd beekwater, voldoende natte omstandigheden, voldoende buffercapaciteit van de bodem/grondwater en beheer. Daarnaast worden op korte termijn (vanaf najaar 2020) maatregelen uitgevoerd om de bestaande (met name hydrologische) knelpunten in dit gebied op te lossen. Het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zullen door deze tijdelijke beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen als gevolg van de aanlegfase van de reconstructie van de N732-N733 uitgesloten.

Natura 2000-gebied 'Aamsveen'**Huidige staat van instandhouding en trends**

In onderstaande tabel is voor Aamsveen per habitatype het instandhoudingsdoel, de huidige staat van instandhouding en een korte beschrijving van de trend in oppervlakte en kwaliteit weergegeven.

Instandhoudingsdoel	Instandhoudingsdoels telling (oppervlakte/ kwaliteit)	Huidige staat van instandhouding	Trend
Beuken-eikenbossen met hulst	=/=	Onbekend	De trend in kwaliteit is stabiel, de trend in oppervlakte is onbekend.
Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	=/>	Overwegend matige kwaliteit, lokaal goed ontwikkeld	De trend in kwaliteit en oppervlakte is onbekend.
Herstellende hoogvenen (actief hoogveen)	=/>	Onbekend	Als gevolg van de in het verleden uitgevoerde maatregelen is de trend in areaal stabiel en de trend in kwaliteit stabiel tot positief, ondanks de overschrijding van de KDW.
Blauwgraslanden		Matig	De trend in kwaliteit is negatief, de trend in oppervlakte is negatief. Het habitatype komt op één locatie voor in het Aamsveen, met een netto-oppervlak van 0,4 ha. De aanwezige soorten wijzen veelal op zure omstandigheden.
Droge heide	=/=	Matig	De trend in kwaliteit is stabiel, de trend in oppervlakte is stabiel. Op dit moment heeft de heide te weinig structuur en is vergrassing met bochtige smele en pijpenstrootje en verbossing opgetreden.
Heischrale graslanden	=/=	Overwegend van matige kwaliteit, lokaal goede kwaliteit.	Basenminnende soorten zijn door bodemverzuring uit de zwakgebufferde zone tussen de Glanerbeek en het hoogveen verdwenen. De trend in kwaliteit van dit habitatype is daarom negatief. Herstelmaatregelen als kleinschalig plaggen hebben ertoe geleid dat enkele schraallandsoorten zijn teruggekeerd.

Knelpunten en sleutelfactoren

In het beheerplan van het Aamsveen wordt verdroging als het grootste knelpunt voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Vooral 's zomers, maar ook bij langdurige perioden van droogte in het voorjaar, zakt de grondwaterstand te snel en te diep weg. Door de lage grondwaterstand en het feit dat de Glanerbeek gedurende een groot deel van het jaar niet watervoerend is, komt er in de zone tussen beek en herstellend hoogveen waar nu heischrale graslanden (H6230), blauwgraslanden (H6410) en vochtige heiden (H4010A) worden aangetroffen, minder zwakgebufferd grondwater tot aan maaiveld. Daarnaast is de opslag van struiken en bomen vooral een probleem in herstellend hoogveen (H7120). Het verwijderen van opslag is wellicht noodzakelijk, indien door vernattingsmaatregelen de opslag niet voldoende verdwijnt. Ook komen in het Natura 2000-gebied habitatypes voor die zeer gevoelig zijn voor stikstofdepositie, zoals herstellend hoogveen (H7120), actief hoogveen (H7110) en zwak gebufferde

vennen (H3130). De kritische depositiewaarde van alle habitattypen worden overschreden, waardoor stikstofdepositie het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen kan bemoeilijken.

Herstelmaatregelen en beheer

Reeds eerder uitgevoerde herstelmaatregelen

Vanaf de jaren '70 van de vorige eeuw tot 2011 zijn er verschillende herstelmaatregelen in dit gebied uitgevoerd die gericht waren op het vasthouden van water om verdroging zoveel mogelijk te voorkomen. In 2011 zijn belangrijke maatregelen in Duitsland uitgevoerd, waardoor de Glanerbeek in de zomer langer watervoerend is. Tevens is een ontwaterende duiker afgedicht en zijn compartimenten aangelegd om regenwater zo lang mogelijk vast te houden ten behoeve van hoogveenontwikkeling. Of en in welke mate de verwachte verbetering optreedt, dient in de eerste beheerplanperiode te worden gemonitord.

Aanvullende (onderzoeks)maatregelen uit Gebiedsanalyse en Inrichtingsplan

Afhankelijk van deze resultaten zal blijken of aanvullende maatregelen om de waterhuishouding te herstellen noodzakelijk zijn. Hiervoor zijn in de PAS-gebiedsanalyse (2017) verschillende (onderzoeks)maatregelen opgenomen. Daarnaast zijn in de PAS-gebiedsanalyse een groot aantal beheermaatregelen opgenomen die de kwaliteit van de habitattypen moet verbeteren zoals: plaggen, bekalken, maaien, baggeren, verwijderen opslag en exoten. Voor de nadere uitwerking van deze maatregelen is een inrichtingsplan voor het Aamsveen opgesteld. Hierin zijn de volgende maatregelen opgenomen:

- De herstelmaatregelen voor het hoogveen in het inrichtingsplan zijn gericht op het herstellen van het oppervlaktewatersysteem in Nederland en Duitsland, het verhogen van de grondwaterstanden en op het dichten van 'lekken'. In de overgangszone concentreert het herstel zich op het tegengaan van verdere verdroging en verzuring van de heischrale graslanden en de elzenbroekbossen.
- In het hoogveen komen compartimenten die het water beter vasthouden zodat de nog levende en herstellende hoogveenmossen niet verder achteruit gaan. Concreet worden er kleine dammen en dijken gelegd die aansluiten op bestaande ruggen en wallen in het Duitse deel van het hoogveen. Afvoerstuwen maken gecontroleerde afvoer bij een wateroverschot mogelijk. De duiker op de grens wordt dichtgemaakt zodat daar geen water meer kan weglekken. Hetzelfde gebeurt met alle overige gaten in het oppervlaktewatersysteem, in Nederland en Duitsland. Tot slot wordt er (berken)bos verwijderd om verdamping (waardoor de grondwaterstand verlaagt) te verminderen.
- In het dal van de Glanerbeek wordt de waterhuishouding verbeterd, zodat de elzenbroekbossen en de heischrale graslanden niet verder verdrogen en verzuren. Dit gebeurt onder meer door de Glanerbeek ondieper te maken waardoor er meer (basisch) kwelwater in het gebied kan komen. Andere maatregelen zijn het dichtmaken van oude greppels en het verwijderen van oude dammen waarbinnen te lang regenwater blijft staan. Om de ontwikkeling van heischraal grasland te stimuleren, wordt de voedselrijke toplaag van voormalige agrarische percelen verwijderd. Tot slot verdwijnt er ook in de lagg-zone 25-30 ha bos. Dit is nodig om verdere verdroging van het gebied tegen te gaan en om ruimte te bieden voor nieuwe ontwikkeling van heischrale vegetatie.

De start van de uitvoering van de maatregelen in de lagg-zone wordt in 2020 voorzien. Voor het realiseren van de hydrologische herstelmaatregelen in de hoogveenkern is samen met Duitse partners een traject in gang gezet om in de openstelling van 2020 een LIFE-subsidie aan te kunnen vragen. Indien het lukt om LIFE-subsidie te verkrijgen, worden de hydrologische herstelmaatregelen in de hoogveenkern grensoverschrijdend uitgevoerd in zowel het Aamsveen als in het Amtsvenn-Hündfelder Moor.

Stikstofeffecten

In onderstaande tabel is de stikstofdepositiebijdrage van het project in het Aamsveen weergegeven per habitatype/leefgebied. Ook is aangegeven om welk oppervlakte het gaat. De tijdelijke stikstoftoename bedraagt maximaal 0,01 mol stikstof/ha/jaar. Voor alle in het gebied aanwezige habitattypen geldt dat er sprake is van een reeds overbelaste situatie, en heeft de depositiebijdrage van dit project invloed op het gehele oppervlakte van de betreffende habitattypen.

Habitatype/ Leefgebied	Instand- houdingsdoel (opp./kwal.)	KDW ¹⁸ (mol/ha/jaar)	Maximale tijdelijke depositie- toename (mol/ha/jr)	Oppervlakte met stikstofverandering (ha)				Totale oppervlakte habitatype binnen Natura 2000-gebied
				-1 tot -0,05 (mol N/ha/jr)	-0,05 tot 0 (mol N/ha/jr)	0 tot +0,05 (mol N/ha/jr)	+0,05 tot +1 (mol N/ha/jr)	
Aamsveen								
H9120	=/=	1429	0,01	0,0	0,0	0,8	0,0	0,8
ZGH91E0C	>/>	1857	0,01	0,0	0,0	0,9	0,0	0,9
H7120ah	=(<)/>	500	0,01	0,0	0,0	44,5	0,0	44,5
H91E0C	>/>	1857	0,01	0,0	0,0	1,9	0,0	2,0
H6410	=/=	1071	0,01	0,0	0,0	0,4	0,0	0,4
ZGH7120ah	=(<)/>	500	0,01	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
H4030	=/=	1071	0,01	0,0	0,0	0,3	0,0	0,3
H6230vka	=/=	714	0,01	0,0	0,0	0,2	0,0	0,2

Voor alle habitattypen wordt bij de beschrijving van de effecten door de stikstofbijdrage in de eerste plaats aangegeven dat de zeer tijdelijke bijdrage van dit project dermate beperkt is, dat dit geen verruigende en/of verzurende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van de betreffende habitattypen. Er is geen sprake van veranderingen in groeisnelheid van individuele planten en daarmee veranderingen in vegetatiesamenstelling en concurrentiepositie, wat kan leiden tot kwaliteitsverlies. Om daadwerkelijk tot een kwaliteitsverlies te komen, verbonden aan een projectbijdrage, is een langdurige bijdrage nodig. Een effect met een blijvende bijdrage in de vorm van kwaliteitsverlies en uiteindelijk in verlies in areaal duurt jaren en speelt zich af in 10-20 jaar. De tijdsduur waarin dit optreedt is onder meer afhankelijk van de gevoeligheid van het habitatype. Gezien de beperkte duur van de werkzaamheden en de periode dat het verkeer wordt omgeleid (2 weken) is volgens het rapport een kwaliteitsverlies en verlies van areaal van de betreffende habitattypen niet aan de orde.

Vervolgens wordt per habitatype, op basis van de voornaamste sleutelfactoren, de huidige kwaliteit en trends, de reeds uitgevoerde maatregelen, de effecten van de stikstofbijdrage door dit project nader beoordeeld. Hieronder volgt een samenvatting per habitatype.

H9120: Beuken-eikenbossen met hulst

Beuken-eikenbossen met hulst komen op enkele plekken in het westelijke deel van het Aamsveen voor, tegen de oostelijke hellingen langs de Glanerbeek. Deze standplaatsen worden enkel door regenwater gevoed en zijn voor buffering van de zuurgraad afhankelijk van de bodem. De huidige kwaliteit is niet bekend. Het betreft echter soortenarme bossen. De trend in oppervlakte en kwaliteit is ook niet bekend. Naar verwachting is de kwaliteitstrend echter stabiel. Voor het behoud van de huidige oppervlakte en kwaliteit van dit habitatype is vermesting door stikstofdepositie het belangrijkste knelpunt. Dit leidt tot een versnelde vergrassing door bochtige smele en pijpenstrootje en tot verbraming (hoewel de relatie tussen verrijking en bramenuitbreiding niet goed bekend is. Ondanks dat stikstofdepositie bij dit habitatype het voornaamste knelpunt is, wordt de zeer tijdelijke bijdrage dermate beperkt geacht (0,01 mol N/ha/jaar), dat dit geen verruigende en/of verzurende werking heeft die van invloed is op de kwaliteit van de betreffende habitattypen en leefgebied. Er is geen sprake van veranderingen in groeisnelheid van individuele planten (zoals pijpestrootje en bochtige smele) en

¹⁸ van Dobben, H.F., R. Bobbink, D. Bal & A. van Hinsberg, 2012. Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en leefgebieden van Natura 2000. Wageningen, Alterra, Alterra-rapport 2397.

daarmee veranderingen in vegetatiesamenstelling en concurrentiepositie, wat kan leiden tot kwaliteitsverlies.

(ZG)H91E0C: Vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)

Hydrologie is de belangrijkste sleutelfactor voor het behalen van instandhoudingsdoel van dit habitatype. Vanwege de ligging langs de Glanerbeek is dit habitatype extra gevoelig voor de lage grondwaterstanden als gevolg van het beperkt watervoerend zijn van de Glanerbeek. Het is echter de verwachting dat behoud van de huidige oppervlakte en kwaliteit van dit habitatype op korte termijn voor een belangrijk deel wordt gerealiseerd door het in 2011 aangekoppelde bovenstrooms gelegen Duits grondgebied aan de Glanerbeek. Hierdoor komt er weer meer water op de Glanerbeek en blijft deze daardoor langer watervoerend in de zomer. Het aangelegde retentiebekken met daarin moerasvegetatie moet tevens de nutriëntenlast van de Glanerbeek verminderen, zodat overstromingen niet of minder leiden tot het afzetten van nutriëntrijk slib in deze bossen. Het effect van deze maatregelen moet de komende jaren duidelijk worden door monitoring, maar het zijn bewezen effectieve maatregelen. Daarnaast worden op korte termijn maatregelen uitgevoerd om de Glanerbeek ondieper te maken, waardoor er meer (basenrijk (Kwel)water in het gebied kan komen met een positief effect op dit habitatype. De positieve trend van de reeds uitgevoerde maatregelen, maar ook de positieve resultaten van de nieuwe geplande maatregelen die in de toekomst worden verwacht, zal niet door de beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan.

(ZG)H7120ah: Herstellende hoogvenen (actief hoogveen)

Het habitatype Herstellende hoogvenen in het Aamsveen is verdroogd. Aan de noordzijde zijn de grondwaterstanden te laag voor hoogveen en zakt het te diep weg in droge jaren. Op sommige plaatsen komt ook te veel boomopslag voor, wat tot verdroging leidt. Het habitatype is over een aanzienlijke oppervlakte aanwezig (44,5 ha) met een overwegend matige en plaatselijk goede kwaliteit. De hydrologie vormt de belangrijkste sleutelfactor voor het behalen van instandhoudingsdoel van dit habitatype. Als gevolg van de in 2011 uitgevoerde herstelmaatregelen is de trend in areaal stabiel en gaat de kwaliteit vooruit op basis van het deskundigenoordeel Landschap Overijssel¹⁹. Deze trend doet zich voor ondanks de te hoge achtergronddepositie. Verder herstel van de hydrologie is echter noodzakelijk. Ook moet bosopslag in de vorm van berken en dennen worden verwijderd. Dit aanvullende beheer blijft nodig, zolang sprake is van verdroging en de stikstofdepositie zodanig hoog is dat vaatplanten kunnen domineren. Het is de verwachting dat de positieve trend voor dit habitatype zich voortzet als gevolg van de uitvoering van de aanvullende maatregelen vanaf 2020 die in het inrichtingsplan opgenomen zijn. De positieve trend zal niet door de zeer beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan.

H6410: Blauwgraslanden

Voor het behoud van de huidige oppervlakte en kwaliteit van dit habitatype zijn verdroging en stikstofdepositie de belangrijkste knelpunten. Verdroging komt onder meer voort uit de verminderde tegendruk op het grondwater, door insnijding van de Glanerbeek. Doordat de relatief diepe beek snel veel water afvoert, verdroogt en verzuurt het omliggende gebied. Door atmosferische stikstofdepositie neemt de nutriëntenbeschikbaarheid en de verzuring geleidelijk toe. Dat leidt tot vergrassing van het blauwgrasland door pijpenstrootje. De huidige kwaliteit is overwegend matig en de trend negatief. De belangrijkste sleutelfactor voor het behalen van instandhoudingsdoel van dit habitatype is de aanwezigheid van voldoende gebufferd water. De hydrologische maatregelen die in 2011 zijn uitgevoerd (aantakken bovenstrooms gebied op Glanerbeek) hebben naar verwachting geleid tot meer (basenrijke) kwel in het maaiveld. Dit moet de verzuring en verdroging, de belangrijkste knelpunten, verminderen. De verwachting is dat dit ook in de vegetatie tot uiting is gekomen. Gegevens ontbreken echter nu nog. De positieve trend die (in de toekomst) verwacht mag worden met de binnenkort uit te voeren maatregelen (door o.a. verondieping Glanerbeek) zal ook niet door de zeer beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan. Daarnaast blijft het huidige reguliere beheer van de blauwgrasland (maaïen en afvoeren) nodig om de natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. Door kleinschalig te plaggen wordt de successie teruggezet. Indien nodig worden

¹⁹ Provincie Overijssel. Oktober 2017. Natura 2000 Gebiedsanalyse voor de Programmatiese Aanpak Stikstof (PAS) Aamsveen.

exoten verwijderd. Als gevolg van maaien en afvoeren zal de in de planten opgenomen stikstof, die afkomstig is uit de depositietoename, weer grotendeels uit het systeem verwijderd worden. De tijdelijke beperkte toename als gevolg van het project heeft geen invloed op de effectiviteit van het gevoerde beheer en daarmee het in stand houden van het habitatype.

H4030: Droge heide

Dit habitatype is het enige niet grondwaterafhankelijke habitatype in het Aamsveen. Verdroging vormt voor dit habitatype dan ook geen knelpunt. Stikstofdepositie is wel een belangrijk knelpunt. Daarnaast kan het achterwege blijven van beheer leiden tot verbossing en, in combinatie met vermessing/verzuring, leiden tot vergrassing van de heide. Op dit moment heeft de heide te weinig structuur en is vergrassing met bochtige smele en pijpenstrootje en verbossing opgetreden. Het huidige habitatype is van matige kwaliteit en beslaat een oppervlak van 0,25 ha. De huidige trend is de laatste jaren echter stabiel gebleven, ondanks de overschrijding van de KDW. De belangrijkste sleutelfactoren voor het behalen van instandhoudingsdoel van dit habitatype zijn goed beheer en voldoende omvang. Voortzetting van het huidige reguliere beheer van de droge heide (maaien, afvoeren en plaggen) blijft nodig om de natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. Als gevolg van dit beheer zal de in de planten opgenomen stikstof, die afkomstig is uit de depositietoename, weer grotendeels uit het systeem verwijderd worden. De tijdelijke beperkte toename als gevolg van het project heeft geen invloed op de effectiviteit van het gevoerde beheer en daarmee het in stand houden van het habitatype.

H6230vka: Heischrale graslanden (vochtig, kalkarm)

Verzuring lijkt momenteel het grootste knelpunt voor dit habitatype. Dit hangt samen met daling van grondwaterstanden (verdroging) in het gebied, maar mogelijk ook door een toename van toestroming van zuur water uit de hoogveenkern. Het habitatype in dit gebied is overwegend van matige kwaliteit, maar komt lokaal voor met een goede kwaliteit. Basenminnende soorten zijn door bodemverzuring uit de zwakgebufferde zone tussen de Glanerbeek en het hoogveen verdwenen. De trend in kwaliteit van dit habitatype is daarom negatief. Herstelmaatregelen, als kleinschalig plaggen, hebben er wel toe geleid dat enkele schraallandsoorten zijn teruggekeerd. De hydrologische maatregelen die in 2011 zijn uitgevoerd (aantakken bovenstrooms gebied op Glanerbeek) zullen naar verwachting leiden tot meer (basenrijke) kwel in het maaiveld. Dit moet de verzuring en verdroging, de belangrijkste knelpunten, verminderen. De verwachting is dat dit ook in de vegetatie tot uiting is gekomen. Gegevens ontbreken echter nog. De positieve trend die (in de toekomst) verwacht mag worden met de nog uit te voeren maatregelen verdroging en bijbehorende verzuring verder tegen te gaan (waaronder verdieping van de Glanerbeek) zal niet door de beperkte tijdelijke toename van stikstofdepositie teniet worden gedaan. Ook blijft voortzetting van het huidige reguliere beheer van de heischrale graslanden (maaien en afvoeren) nodig om de natuurlijke successie richting bos tegen te gaan. Door kleinschalig te plaggen wordt de successie teruggezet. Indien nodig worden exoten verwijderd. Als gevolg van dit beheer zal de in de planten opgenomen stikstof, die afkomstig is uit de depositietoename, weer grotendeels uit het systeem worden verwijderd. De tijdelijke beperkte toename als gevolg van het project heeft geen invloed op de effectiviteit van het gevoerde beheer en daarmee het in stand houden van het habitatype.

Conclusie Aamsveen

De zeer beperkte en tijdelijke stikstofdepositie door dit project leidt niet tot een aantasting van de natuurlijke kenmerken van de in het gebied aanwezige habitattypen. De in het gebied aanwezige habitattypen zijn bovendien grotendeels afhankelijk van andere sturende sleutelfactoren, waaronder de hydrologie (Herstellend hoogveen, Vochtige alluviale bossen, Heischrale graslanden), invloed van voldoende gebufferd water (Blauwgraslanden) en het beheer (Droge heide, Heischrale graslanden). In het verleden zijn reeds maatregelen uitgevoerd, die gericht waren op herstel van de hydrologie in het gebied. Daarnaast worden op korte termijn (vanaf najaar 2020) maatregelen uitgevoerd om de bestaande (met name hydrologische) knelpunten in dit gebied verder op te lossen. Het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen zullen door deze tijdelijke beperkte bijdrage niet belemmerd worden. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen als gevolg van de aanlegfase van de reconstructie van de N732-N733 uitgesloten.

B1.1.2.3 Eindconclusie effecten aanvraag

De reconstructie van de kruising N732-N733 leidt tijdens de aanlegfase tot een zeer tijdelijke (2 weken) toename van stikstofdepositie in een drietal Natura 2000-gebieden 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen'. In de gebruiksfase is er geen sprake van een toename in stikstofdepositie. Andere aspecten zoals ruimtebeslag en verstoring reiken met zekerheid niet tot Natura 2000-gebied. Negatieve effecten hiervan op enig Natura 2000-gebied zijn met zekerheid uitgesloten. De tijdelijke depositietoename gedurende aanlegfase is nader beoordeeld. Hieruit blijkt dat een zeer beperkte en tijdelijke bijdrage van maximaal 0,83 mol N/ha/jr geen ecologische doorwerking zal hebben op de betreffende habitattypen en leefgebieden in deze Natura 2000-gebieden. Bij de meeste Natura 2000-gebieden spelen tevens andere sleutelfactoren dan stikstofdepositie een belangrijkere rol, zoals de hydrologie en het reguliere beheer. Wanneer geen sprake is van een relevante en/of langdurige stikstofdepositiebijdrage kan geen sprake zijn van ecologische doorwerking en is er geen sprake van aantasting van de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied en wordt het behalen van de instandhoudingsdoelen niet verder bemoeilijkt. Daarmee zijn (significant) negatieve gevolgen als gevolg van de aanlegfase van de reconstructie van de kruising N732-N733, ook in cumulatie met andere projecten, uitgesloten.

B1.1.2.4 Verlaging verkeersintensiteit door coronacrisis

In de aanvullende notitie van de aanvrager²⁰ is tevens opgenomen, dat door de coronacrisis de verkeersintensiteiten op de N373, gedurende in ieder geval de weken 12 tot en met 17 van dit jaar, sterk zijn gedaald met wel 42% (op basis van recente tellingen bij de N373). Hiermee is de stikstofbijdrage door het verkeer op deze weg op de betreffende Natura 2000-gebieden dit jaar lager dan in voorgaande jaren. De tijdelijke toename van verkeer op deze wegen vanwege de omleiding voor dit project, dat ook dit jaar wordt uitgevoerd, blijft binnen de marge van deze daling. De kleine verkeerstoename van dit project op deze weg, zal dit jaar dus niet terug te zien zijn in een daadwerkelijk stikstoftoename in het Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer', door de lagere verkeersaantallen dit jaar op deze weg door de coronacrisis. Er zal eerder sprake zijn van een daling van de stikstofdepositie in dit gebied door lagere verkeersaantallen op deze weg dan voorgaande jaren.

B1.1.3 Toetsing van de effectenbeoordeling

Wij delen de conclusie uit de aanvraag dat overige effecten op voorhand zijn uit te sluiten, gezien de afstand van de projectlocatie tot de Natura 2000-gebieden. Er is geen sprake van een wijziging van de verkeersaantallen op de verschillende wegen, na de kruispuntaanpassing. Er is uitsluitend sprake van tijdelijke effecten van stikstofdepositie in de aanlegfase op de Natura 2000-gebieden 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen' door het verkeer dat tijdelijk (gedurende twee weken) wordt omgeleid via de N737 en de N371.

Toetsing effecten stikstofdepositie

Wij hebben de invoer en de berekeningen uit de aanvraag geverifieerd. Deze komen overeen met de vereisten. De berekeningen resulteren in een toename van depositie op stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden binnen de Natura 2000-gebieden 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen'. In de aanvraag is ecologisch onderbouwd dat deze toename niet tot significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen leidt. Wij onderschrijven deze conclusies. Hieronder gaan we in op de overwegingen per Natura 2000-gebied.

Effecten 'Lonnekermeer'

Wij onderschrijven de conclusies ten aanzien van de stikstofeffecten in het Lonnekermeer. In de uitvoering is geprobeerd om de stikstofdepositie in dit Natura 2000-gebied door het omleidende verkeer via de N373 zo veel als mogelijk terug te brengen. Hierbij is de omleidingsperiode teruggebracht van 4 naar 2 weken, wat heeft geleid tot een halvering van de depositie in het Lonnekermeer. Daarnaast vinden wij het relevant, dat in het Lonnekermeer in 2018/2019 reeds herstelmaatregelen zijn uitgevoerd, gericht op vernatting van het gebied (verwijderen opslag, verondiepen en dempen beken en watergangen) en het terugdringen van de nutriëntenlast uit het verleden (baggeren vennen). Uit de hydrologische modelberekening uit het Inrichtingsplan blijkt dat deze maatregelen leiden tot voldoende vernatting in het

²⁰ Hans van der Ziel. 26 mei 2020. Notitie Stikstofdepositie project verbeteren kruispunt.

gebied, en hiermee een positieve ontwikkeling van de hier voorkomende habitattypen. Door het huidige extreem droge weer, is dit echter helaas dit jaar nog niet goed terug te zien. Naast de hydrologie, is in dit gebied ook het beheer van maaien en afvoeren (bij Heischrale graslanden, Vochtige en droge heidevegetaties en Blauwgraslanden) en het vrijstellen van de oevers van vennen van groot belang. Beheer helpt om de successie tegen te gaan en stikstof uit het systeem af te voeren. Dit beheer wordt momenteel reeds uitgevoerd. Het habitatype Oude eikenbossen, dat zeer gevoelig is voor stikstofdepositie, komt in dit gebied volgens de habitatypekaart²¹ uitsluitend in goede kwaliteit voor. De bijdrage van dit project is beperkt en zeer tijdelijk (hooguit twee weken). Wij delen de conclusies uit het ecologisch rapport dat deze kleine en zeer tijdelijke bijdrage niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van dit Natura 2000-gebied.

Effecten 'Dinkelland'

Wij onderschrijven de conclusies ten aanzien van de stikstofeffecten in het Natura 2000-gebied Dinkelland door het omleidende verkeer via de N371. De stikstofdepositietoename in dit Natura 2000-gebied bedraagt maximaal 0,20 mol/ha/jaar op een beperkt oppervlakte (29,6%) van het habitatype Alluviale bossen (beekbegeleidende bossen). Deze komt in overwegend matige kwaliteit, maar lokaal deels ook in goede kwaliteit voor. Het habitatype heeft een relatief hoge KDW, die slechts in een deel van het gebied wordt overschreden. De meest bepalende factor voor de kwaliteit van dit habitatype is bovendien de hydrologie. Er worden momenteel maatregelen voorbereid om onder anderen meer dynamiek in het gebied te krijgen, wat positief zal uitwerken voor dit habitatype. De beperkte toename van stikstof in een klein deel van het gebied zal dan ook niet leiden tot frustratie van het instandhoudingsdoel.

De stikstoftoename op de habitattypen Vochtige alluviale bossen (Essen-Iepenbossen) en Beuken-eikenbossen met hulst is beperkt in omvang, namelijk respectievelijk 17% en 15,5 % van het totale areaal van deze habitattypen in het Natura 2000-gebied. Voor Eiken-haagbeukenbossen wordt wel het gehele areaal beïnvloed, maar deze is ook zeer beperkt in het gebied aanwezig (totaal 0,4 ha). Volgens het Ontwerp-besluit voor aanwijzing van deze aanvullende habitattypen en leefgebieden²², komt het habitatype Vochtige alluviale bossen (Essen-iepenbossen) in het Dinkelland verspreid voor langs de Dinkel, deels met geringe oppervlakte en deels in wat grotere complexen. Er zijn potenties om de kwaliteit te verbeteren, door met name verbetering van de waterkwaliteit. Gezien de beperkte ruimte en het belang van onbeschaduwde beektrajecten, is behoud van de oppervlakte voldoende. Het habitatype Eiken-haagbeukenbossen komt in het Dinkelland met een klein oppervlakte voor op twee locaties: bij Beuningen en langs de Elsbeek, ten zuiden van Losser (en niet langs de Glanerbeek, zoals in de aanvraag wordt aangegeven). Behoud in oppervlakte en kwaliteit is voldoende, omdat de potenties voor kwaliteitsverbetering gering zijn. Het habitatype Beuken-eikenbossen met hulst komt in Dinkelland voor op drie locaties langs de Dinkel: in het noorden bij Beuningen en bij de Hamermaten, en in het zuiden bij Glane. De begroeiingen zijn vrij gevarieerd. Het gaat grotendeels om oude bosgroeiplaatsen, voor een deel betreft het minimaal honderdjarige bosopstanden. Gezien de huidige kwaliteit (voldoende) en weinig potenties om dit verder te verbeteren, is volgens het ontwerp-besluit behoud van oppervlakte en kwaliteit in dit gebied voldoende.

De buffercapaciteit van de bodem bij de habitattypen Vochtige alluviale bossen (Essen-Iepenbossen) en Eiken-haagbeukenbossen is relatief hoog. Verzuring treedt hiermee alleen op als er ook plaatselijk sprake is van verdroging. Uit de habitatypekaart uit de Atlas van Overijssel²³ blijkt uit onderliggende gegevens van de vegetatiekartering, dat de langs de Dinkel voorkomende Iepen-Essenbossen voornamelijk van goede kwaliteit zijn. Langs de Glanerbeek komt deze, anders dan in de aanvraag wordt aangegeven, niet voor. De Essen-iepenbossen langs de Dinkel zijn eigenlijk Abelen-Kurkiepenbossen. Door aanwezigheid van o.a. Geelsterren vallen ze onder de goed ontwikkelde voorbeelden. Er is sprake van voldoende inundatie vanuit de Dinkel. Het grootste zorgpunt hier is juist de huidige waterkwaliteit van de Dinkel (eutrofiëring). Dit vormt het voornaamste knelpunt bij deze bossen (mededeling Piet Bremer, provincie Overijssel). Ander zorgpunt zijn de exoten Klein springzaad en vooral toename Reuzenbalsemien.

²¹ Provincie Overijssel. Juni 2020. Habitatypekaart uit Atlas van Overijssel.

²² Ministerie van LNV. 23 februari 2018. Ontwerp-wijzigingsbesluit Habitatrictlijngebieden vanwege aanwezige waarden.

²³ Provincie Overijssel. Juni 2020. Habitatypekaart uit Atlas van Overijssel.

Bij het habitatype Eiken-haagbeukenbossen treedt alleen een toename in depositie op bij standplaatsen langs de Elsbeek. Langs de beek komen vegetaties voor met Bosanemoon, Grote muur, Gele Dovenetel en Witte klaverzuring, wat overeenkomt met het habitatype Eiken-haagbeukenbossen. Daarnaast komen hier echter ook veel Zevenblad, Speenkruid en Muskuskruid voor, waarbij met name Zevenblad wijst op te hoge invloed van voedingsstoffen. Dit komt waarschijnlijk door invloed van het nutriëntenrijk water uit de beek of door het langdurig effect van het storten van tuinafval van omwonenden (mededeling Piet Bremer, provincie Overijssel). Er worden maatregelen voorbereid om meer dynamiek in de Dinkel te krijgen en de eutrofiering van o.a. het beekwater verder terug te dringen, wat een positieve invloed zal hebben op de betreffende Iepen-essenbossen langs de Dinkel, maar ook de haagbeekbossen langs de Elsbeek. De tijdelijke en beperkte toename van stikstofdepositie leidt niet tot frustratie van het behalen van het instandhoudingsdoel van deze habitattypen.

Voor Beuken-eikenbossen met hulst vormt stikstofdepositie wel het belangrijkste knelpunt. Het oppervlakte met een toename is hier echter beperkt (15,5 %) en ook de toename is beperkt, namelijk maximaal 0,06 mol/ha/jaar. Er is alleen sprake van een toename bij de standplaatsen vlakbij Glane. Volgens de habitatypekaart uit de Atlas van Overijssel²⁴ zijn deze bossen hier van goede kwaliteit. Potenties voor verdere kwaliteitsverbetering worden in dit gebied ook beperkt geacht. Daarom geldt er een behoudsdoelstelling. Zoals in de aanvraag aangegeven, is een langdurende depositiebijdrage noodzakelijk om daadwerkelijk veranderingen in groeisnelheid van individuele planten en daarmee veranderingen in vegetatiesamenstelling en concurrentiepositie te kunnen waarnemen, wat kan leiden tot kwaliteitsverlies. Op basis de huidige goede kwaliteit ter plaatse en de zeer tijdelijke en beperkte stikstofbijdrage door dit project is er geen sprake van significant negatieve effecten op dit habitatype.

Voor de Bittervoorn geldt dat maar een klein deel van het leefgebied van deze soort in het Natura 2000-gebied stikstofgevoelig is. In het Ontwerp-aanwijzingsbesluit van het Ministerie van LNV²⁵ staat dat de Bittervoorn met een vrij grote standpopulatie voorkomt in de Dinkel (op meerdere locaties ten zuiden van de A1) en in enkele zijbeken. De landelijke staat van instandhouding is voor deze soort ook gunstig. De soort komt dus in meerdere, ook niet stikstofgevoelige leefgebieden, binnen het Natura 2000-gebied voor. Andere factoren, zoals aanwezigheid van driehoeksmosselen als voorplantingsplaats, goed beheer (gefaseerd baggeren) en goede waterkwaliteit, bepalen mede de aanwezigheid van deze soort. Op basis hiervan leidt de beperkte toename (0,01 mol/ha/jaar) in een deel van het stikstofgevoelige leefgebied van deze soort niet tot frustratie van het instandhoudingsdoel van deze soort.

De bijdrage van dit project is beperkt en zeer tijdelijk (hooguit twee weken). Wij delen de conclusies uit het ecologisch rapport dat deze kleine en zeer tijdelijke bijdrage niet leidt tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van dit Natura 2000-gebied.

Effecten 'Aamsveen'

De stikstofeffecten op de habitattypen in het Aamsveen door het omleidende verkeer langs de N371 zijn zeer beperkt in omvang (maximaal 0,01 mol/ha/jaar). In het gebied zijn in het verleden al maatregelen genomen om vernatting te bewerkstelligen. De resultaten van deze maatregelen zullen in de huidige beheerplanperiode in beeld worden gebracht. Er lijkt al een positieve trend zichtbaar op het herstellen van hoogveen in het gebied, ondanks de overbelasting van stikstofdepositie. Er worden nu maatregelen voorbereid dit verdere invulling geven aan het oplossen van de huidige knelpunten (verdroging en verzuring) in het gebied. Ook wordt er door beheermaatregelen (maaien en afvoeren, verwijderen van bosopslag etc.) gezorgd voor afvoer van stikstof uit het systeem en voorkomen van verdere successie. Wij delen de conclusies uit de aanvraag. De zeer beperkte (maximaal 0,01 mol/ha/jaar) en tijdelijke toename van stikstofdepositie in dit gebied leidt niet tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van dit gebied of frustratie van de genoemde maatregelen om de voornaamste knelpunten in het gebied op te lossen.

²⁴ Provincie Overijssel. Juni 2020. Habitatypekaart uit Atlas van Overijssel.

²⁵ Ministerie van LNV. 23 februari 2018. Ontwerp-wijzigingsbesluit Habitatrichtlijngebieden vanwege aanwezigheid van waarden.

Kleinere bijdrage stikstofdepositie N373 door coronacrisis

Uit de aanvraag blijkt dat de tijdelijke toename van stikstofdepositie door de omleiding via de N373 op het Natura 2000-gebied Lonnekermeer wegvalt tegen de depositieafname door minder verkeer op deze weg door de corona-crisis. Als het project in 2020 wordt uitgevoerd, zal er dus in het kalenderjaar geen sprake zijn van een toename van stikstofdepositie door het verkeer op deze weg, maar van een afname, ten opzichte van voorgaande jaren. Uit diverse uitspraken van de Raad van State²⁶ blijkt echter dat positieve gevolgen van autonome ontwikkelingen niet mogen worden betrokken bij de beoordeling of met het treffen van maatregelen eventuele schadelijke gevolgen, die rechtstreeks uit een plan of project voortvloeien, kunnen worden voorkomen of verminderd. Ze mogen wel worden betrokken bij het bepalen van de staat van instandhouding van de betreffende habitattypen in een Natura gebied. Door de coronacrisis is de stikstofbijdrage van de weg dit jaar kleiner dan voorgaande jaren, wat positief is voor de stikstofgevoelige habitattypen binnen dit Natura 2000-gebied. Er zal er dit jaar naar verwachting in ieder geval geen sprake zal zijn van een toename van de stikstofbijdrage van deze weg op het Natura 2000-gebied Lonnekermeer ten opzichte van voorgaande jaren.

B1.2 Toetsing verzachtende maatregelen

B1.2.1 Beschrijving mitigerende maatregelen in de aanvraag

Er worden in de aanvraag geen mitigerende maatregelen voorgesteld. Het terugbrengen van het de verkeersomleiding van vier naar twee weken, waarmee de depositie op het Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer' wordt gehalveerd, wordt gezien als onderdeel van het project. Extra mitigerende maatregelen zijn volgens de aanvraag niet noodzakelijk, omdat significante effecten kunnen worden uitgesloten.

De variant om het verkeer lokaal om te leiden bleek niet realiseerbaar. Reductie van emissies bij mobiele werktuigen of het vrachtverkeer hadden geen effect, door de grote afstand van de kruispuntaanpassing tot de betreffende Natura 2000-gebieden (ca. vijf kilometer of meer).

B1.2.2 Toetsing verzachtende maatregelen (mitigatie)

In de wijze van uitvoering van het project zijn al maatregelen meegenomen om de omvang van de emissie te beperken. Omdat de depositie van stikstof niet leidt tot significant negatieve effecten, zijn geen maatregelen noodzakelijk om de effecten te mitigeren.

Om toename van effecten te voorkomen, is het wel noodzakelijk dat de werkzaamheden aan het kruispunt en de bijbehorende omleiding van het verkeer worden uitgevoerd zoals deze in de aanvraag zijn beschreven. Wij verbinden daarom een voorschrift aan de vergunning, waarin wordt voorgeschreven dat het project moet worden uitgevoerd volgens de bijgevoegde Aerius berekeningen.

Voorschrift opgenomen met betrekking tot de volgende maatregel:

- Uitvoering volgens aanvraag

B1.2.3 Verlening uitvoeringsperiode ten opzichte van de aanvraag

De vergunning voor dit project is aangevraagd voor de periode vanaf 9 juni tot uiterlijk 2 oktober 2020. Dan dienen de werkzaamheden te zijn afgerond. Gezien de termijn waarop deze vergunning in werking treedt, is dit naar ons idee erg krap en wordt er onvoldoende rekening gehouden met eventuele onvoorziene omstandigheden, waardoor werkzaamheden pas later kunnen beginnen, tijdelijk worden gestaakt of later worden afgerond. Om te voorkomen dat hiervoor dan een verlenging van de bestaande vergunning moet worden aangevraagd, vergunnen wij het project vanaf inwerkingtreding van dit besluit tot uiterlijk 31 december 2020.

²⁶ Raad van State, 29 mei 2019. Uitspraak 201600614/3/R2, 201600617/3/R2, 201600618/3/R2, 201600620/3/R2, 201600622/4/R2, 201600630/3/R2

B1.3 Cumulatieve effecten

B1.3.1 Beschrijving cumulatieve effecten in de aanvraag

In de aanvraag is op locatiespecifieke ecologische gronden geconcludeerd dat de projectbijdrage van maximaal 0,83 mol N/ha/jaar met zekerheid niet tot significante effecten leidt, ondanks een overschrijding van de KDW voor de habitattypen en het stikstofgevoelige leefgebied van de Bittervoorn. Deze conclusie is niet anders wanneer de projectbijdrage wordt beoordeeld in cumulatie met andere plannen of projecten die recentelijk zijn vergund maar nog niet zijn uitgevoerd. Wanneer deze projecten worden uitgevoerd, met een bijdrage tijdens de reconstructiewerkzaamheden van 2 weken, leidt dat tot een bijdrage aan de achtergrondconcentratie en dus tot een grotere overschrijding van de KDW. De mate van overschrijding van de KDW als gevolg van de achtergronddepositie (met een jaarlijkse natuurlijke fluctuatie van 5-10%) is echter niet bepalend in de conclusie dat significante gevolgen uitgesloten zijn voor dit project; ook bij een grotere overschrijding van de KDW kunnen significante gevolgen om dezelfde locatiespecifieke ecologische gronden worden uitgesloten. Daarnaast ligt het niet in de lijn der verwachting dat net gedurende de uitvoeringsperiode van 2 weken dat het verkeer wordt omgeleid (het projecteffect) cumulatie met andere projecten en handelingen optreedt, die daardoor leiden tot een langdurige en relevante blijvende stikstofbijdrage op de betreffende Natura 2000-gebieden. Er zijn geen activiteiten bekend die wel vergund zijn, maar nog niet zijn uitgevoerd en waar een depositietoename in gebieden die ook hier relevant zijn aan de orde is. De reconstructie van de kruising N732-N733 heeft ook in cumulatie met andere plannen en/of projecten geen significant negatieve gevolgen voor de Natura 2000-gebieden en bijbehorende instandhoudingsdoelen.

B1.3.2 Toetsing cumulatieve effecten

Wij onderschrijven de conclusies uit de aanvraag ten aanzien van cumulatie. Er zijn bij ons geen andere projecten met een tijdelijke of permanente toename in stikstofdepositie bekend, die in cumulatie met dit project tot significant negatieve effecten kunnen leiden op de betreffende natura 2000-gebieden.

B1.4 Toetsing overige vereisten

Op basis van de Wnb²⁷ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde toestemming te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

B1.5 Eindconclusie toetsing

Het project 'Kruispuntaanpassing N733 - N732' heeft, door het omleidend verkeer, uitsluitend effecten door stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden in het Natura 2000-gebieden 'Lonnekermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen'. Overige effecten kunnen op voorhand worden uitgesloten gezien de afstand van de projectlocatie tot de Natura 2000-gebieden.

Uit de uitgevoerde toetsing blijkt dat de tijdelijke toename van stikstofdepositie op stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden van soorten binnen Lonnekermeer, Dinkelland en het Aamsveen niet zal leiden tot significant negatieve effecten op één van de instandhoudingsdoelen van deze Natura 2000-gebieden. Uit de toetsing blijkt dat de toename in stikstofdepositie door dit project zeer tijdelijk (2 weken) en beperkt (maximaal 0,82 mol/ha/jaar in Lonnekermeer; 0,20 mol/ha/jaar in Dinkelland en 0,01 mol/ha/jaar in Aamsveen) is. Voor de meeste habitattypen en leefgebieden vormt stikstofdepositie ook niet het grootste knelpunt binnen deze Natura 2000-gebieden, maar spelen andere sturende sleutelfactoren een belangrijke rol. De beperkte en tijdelijke stikstofbijdrage van dit project is ook dermate beperkt in omvang en zeer tijdelijk, dat deze niet zal leiden tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het betreffende Natura 2000-gebieden.

De gevraagde vergunning voor de uitvoering van de activiteiten met bijbehorende stikstofdepositie kan worden verleend. Aan de vergunning worden voorschriften verbonden om de uitvoering van maatregelen te borgen.

²⁷ Wnb, artikel 1.10, derde lid.

B2 Zienswijzen

B2.1 Bespreking van ingediende zienswijze

Het ontwerpbesluit heeft van 19 juni 2020 tot en met 31 juli 2020 ter inzage gelegen. Er zijn geen zienswijzen binnengekomen.

C SLOTCONCLUSIE NATURA 2000-GEBIEDEN

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde vergunning voor het project 'Kruispuntaanpassing N733 - N732' te verlenen. Het project brengt de instandhoudingsdoelen voor het betrokken Natura 2000-gebieden 'Lonkeermeer', 'Dinkelland' en 'Aamsveen' niet in gevaar.

Vergunning in het kader van de Wnb kan worden verleend. Om de kwaliteit van habitats te borgen worden aan de vergunning voorschriften verbonden.

BIJLAGE 3 – AERIUS-resultaten projecteffect Kruispuntaanpassing (kenmerk S4uze4ezZrAY)

BIJLAGE 4 - Instandhoudingsdoelen Natura 2000-gebieden

Natura 2000-gebied 'Lonnekermeer'

Gebiedsbeschrijving

Het Lonnekermeer is een relatief jong landgoed waar een tweetal gegraven waterplassen in liggen. Deze oligotrofe tot mesotrofe meren herbergen zeldzame pionierbegroeiingen. Naast het landgoed beslaat het gebied ook het aangrenzende 'De Wildernis', een kleinschalig beekdallandschap met vochtige en droge heiden, heischrale graslanden, blauwgraslanden en dotterbloemhooiland. Aan de oostzijde zijn heideveldjes te vinden.

Doelstellingen

In onderstaande tabellen zijn de doelstellingen voor de habitattypen en vogels weergegeven. Zij hebben gezamenlijk de begrenzing van dit Natura 2000-gebied bepaald. De doelstellingen zijn gericht op de leefgebieden van plantengemeenschappen (habitattypen) en soorten. Op basis van de regels vanuit Europa, vertaald in de Nederlandse wetgeving, mag er geen verslechtering optreden van leefgebieden van soorten en/of plantengemeenschappen. Dat wordt beoordeeld ten opzichte van de datum waarop dit gebied onder de bescherming werd gebracht van de Europese Habitatrichtlijn (7 december 2004). Voor zover er sprake is van een behoudsdoelstelling moet dit gezien worden als een minimumeis.

Doelstellingen voor habitattypen

		Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3130	zwakgebufferde vennen	-	=	>
H3160	zure vennen	-	=	=
H4010A	vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	>	>
H4030	droge heiden	--	>	>
H6230	* heischrale graslanden	--	=	=
H6410	blauwgraslanden	--	=	=
H7150	pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=

Toelichting symbolen:

- SVI -- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)
- = Behoudsdoelstelling
- > Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling
- = (<) achteruitgang ten gunste van ander habitatype toegestaan

Doelstellingen voor habitatsorten

		Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie
H1042	gevlekte witsnuitlibel	--	=	=	>

Toelichting symbolen:

SVI -- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig)

= Behoudsdoelstelling

> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Natura 2000-gebied 'Dinkelland'

Gebiedsbeschrijving

Het gebied Dinkelland bestaat uit het beekdal van de Dinkel met een aantal zijbeken, waaronder het oostelijk deel van het beekdal van de Snoeyinksbeek, en een drietal gevarieerde heideterreinen langs de Puntheek en Rammelbeek, te weten Punthuizen, Stroothuizen en het Beuninger Achterveld. De Dinkel is een kleine laaglandrivier. Bovenstrooms van de aftakking van het Omleidingskanaal heeft de Dinkel een vrij natuurlijke hydrodynamiek. Benedenstrooms van deze aftakking is de hydrodynamiek sterk gereguleerd. Landschappelijk is het een gaaf beekdal, gekenmerkt door hoogteverschillen, houtwallen, bossen en vochtige en schrale graslanden en heideterreinen. De delen nabij Punthuizen bestaan uit vochtige en droge heide en heischrale graslanden en blauwgraslanden, afgewisseld met bosjes.

Doelstellingen

In onderstaande tabellen zijn de doelstellingen voor de habitattypen en soorten weergegeven. Zij hebben gezamenlijk de begrenzing van dit Natura 2000-gebied bepaald. De doelstellingen zijn gericht op de leefgebieden van plantengemeenschappen (habitattypen) en soorten. Op basis van de regels vanuit Europa, vertaalt in de Nederlandse wetgeving, mag er geen verslechtering optreden van leefgebieden van soorten en/of plantengemeenschappen. Dat wordt beoordeeld ten opzichte van de datum waarop dit gebied onder de bescherming werd gebracht van de Europese Habitatrichtlijn (7 december 2004). Voor zover er sprake is van een behoudsdoelstelling moet dit gezien worden als een minimumeis.

Doelstellingen voor habitattypen

		Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3130	zwakgebufferde vennen	-	=	>
H4010A	vochtige heiden (hogere zandgronden)	-	=	>
H4030	droge heiden	--	>	=
H6120	* stroomdalgraslanden	--	>	>
H6230	* heischrale graslanden	--	=	=
H6410	blauwgraslanden	--	>	>
H7150	pioniervegetaties met snavelbiezen	-	=	=
H91E0C	*vochtige alluviale bossen (beekbegeleidende bossen)	-	=	>

Toelichting symbolen:

* voor een naam betekend het prioritaire soort of habitatype

SVI -- zeer ongunstig; - matig gunstig, + gunstig)

= Behoudsdoelstelling

> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Doelstellingen voor habitatsorten

		Landelijke staat van instandhouding	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie
H1163	Rivierdonderpad	-	=	=	=

Toelichting symbolen:

SVI -- zeer ongunstig; - matig gunstig, + gunstig)

= Behoudsdoelstelling

> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

Natura 2000-gebied 'Aamsveen'

Gebiedsbeschrijving

Het Aamsveen is een hoogveen gebied dat ooit deel uitmaakte van een veel groter hoogveencomplex, dat zich ook over de grens heen uitstrekt. Het gedeelte op Nederlands grondgebied is betrekkelijk klein, maar omvat een goed ontwikkelde gradiënt van hoogveen in het oosten naar het beekdallandschap in het westen. De vegetatie verandert van hoogveen met natte heide via vochtige heide en heischrale graslanden op de overgang naar natte schraalgraslanden in het beekdal zelf. Langs de randen van het veen komen natuurlijke berkenbroekbossen voor met gagelstruweel. Het broekbos langs de beek is van een zeer gevarieerde samenstelling met soorten van rijkere bodems.

Doelstellingen

In onderstaande tabellen zijn de doelstellingen voor de habitattypen en soorten weergegeven. Zij hebben gezamenlijk de begrenzing van dit Natura 2000-gebied bepaald. De doelstellingen zijn gericht op de leefgebieden van plantengemeenschappen (habitattypen) en soorten. Op basis van de regels vanuit Europa, vertaalt in de Nederlandse wetgeving, mag er geen verslechtering optreden van leefgebieden van soorten en/of plantengemeenschappen. Dat wordt beoordeeld ten opzichte van de datum waarop dit gebied onder de bescherming werd gebracht van de Europese Habitatrichtlijn (7 december 2004). Voor zover er sprake is van een behoudsdoelstelling moet dit gezien worden als een minimumeis.

		Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3130	zwakgebufferde vennen	=	=
H4030	droge heiden	=	=
H6230	heischrale graslanden	=	=
H6410	blauwgraslanden	=	=
H7120	Herstellende hoogvenen	= (<)	>
H7150	pioniersvegetaties met snavelbiezen	=	=
H9120	beuken-eikenbossen met hulst	=	=
H4010A	vochtige heiden	=	=
H7120A	actieve hoogvenen	>	>
H91E0C	vochtige alluviale bossen	>	>

Toelichting symbolen:

SVI -- zeer ongunstig; - matig ongunstig, + gunstig

= Behoudsdoelstelling

> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling

= (<) achteruitgang ten gunste van ander habitatype toegestaan

Doelstellingen voor habitatsorten

		Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit	Doelstelling populatie
H1163	Kamsalamander	=	=	=

Toelichting symbolen:

SVI -- zeer ongunstig; - matig gunstig, + gunstig)

= Behouddoelstelling

> Verbeter- of uitbreidingsdoelstelling